

ผลการสัมมนาปฏิบัติการ
ร่วมสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. ๒๕๖๐

วันที่ ๓๐ พฤษภาคม - ๑ มิถุนายน ๒๕๕๐

ณ โรงแรมเฟลิกซ์ ริเวอร์แคว จังหวัดกาญจนบุรี

ร่วมดำเนินการโดย

มูลนิธิเด็ก

มูลนิธิสคดี สฤชต์วงศ์

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ภาคีความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการพัฒนา

ข่ายความร่วมมือเพื่อสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาไทย

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผลการสัมมนาปฏิบัติการ
ร่วมสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. ๒๕๖๐

วันที่ ๓๐ พฤษภาคม - ๑ มิถุนายน ๒๕๕๐

ณ โรงแรมเฟลิกซ์ ริเวอร์แคว จังหวัดกาญจนบุรี

ร่วมดำเนินการโดย

มูลนิธิเด็ก

มูลนิธิสตรี สฤชดีวงศ์

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ภาคีความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการพัฒนา

ขยายความร่วมมือเพื่อสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาไทย

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การสัมมนาปฏิบัติการ

ร่วมสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560

ณ โรงแรมเฟลิกซ์ ริเวอร์แคว จังหวัดกาญจนบุรี

วันที่ 30 พฤษภาคม-1 มิถุนายน 2540

1. หลักการและเหตุผล

การนำพาประเทศไทยเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 นับว่าเป็นช่วงที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ประเทศไทยไม่สามารถแยก ออกจากระบบสังคมโลกทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองได้ การจัดสรร ทรัพยากรของประเทศโดยขาดทิศทางที่ชัดเจนก่อให้เกิดปัญหาความไม่ยั่งยืนของการ พัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โครงการ “ร่วมสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560” จึงได้ริเริ่มขึ้นโดย คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีมติเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2540 ให้มีการจัดระดมความคิดจากกลุ่มผู้นำต่างๆ เพื่อมาร่วมกันเป็นกระบวนการ สร้างวิสัยทัศน์แห่งชาติ ประเทศไทย และเพื่อให้เป็นการเริ่มต้นกระบวนการดังกล่าว คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและฝ่ายต่างๆ ที่เข้าร่วมกระบวนการในครั้งนี้ ได้แก่ มูลนิธิเด็ก มูลนิธิสตรี สฤณีวงศ์

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ภาควิชาความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการพัฒนา และ ข่ายความร่วมมือเพื่อสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาไทย จึงได้ร่วมกันจัดสัมมนาปฏิบัติการ “ร่วมสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560” ขึ้น เพื่อให้เกิดการระดมความคิด ให้ได้มาซึ่งเค้าโครงของเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาประเทศสู่ พ.ศ. 2560 การ สัมมนา ครั้งนี้ จะจัดขึ้นระหว่างวันที่ 30 พฤษภาคม - 1 มิถุนายน 2540 ณ โรงแรม เฟลิกซ์ริเวอร์แคว จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีผู้เข้าสัมมนา ประมาณ 60 ท่าน

2. วัตถุประสงค์

การสัมมนาฯ ครั้งนี้ เป็นการเริ่มต้นกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทย โดยรวมพลังผู้นำในสังคมกลุ่มต่าง ๆ อย่างมีจุดมุ่งหมาย อันได้แก่

- 2.1 เพื่อระดมความคิดเห็นในการวางแผนให้ได้ว่าซึ่งเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาประเทศสู่ พ.ศ. 2560
- 2.2 เพื่อสร้างแนวทางและกลไกในการขยายกระบวนการจัดทำและขยายผลวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560
- 2.3 เพื่อให้เกิดการรวมพลังความคิด การปฏิบัติ และทรัพยากรจากฝ่ายต่าง ๆ ทั้งในการประชุมสัมมนาปฏิบัติการครั้งนี้และต่อไปให้แพร่ขยายในวงกว้างมากขึ้น

3. ผลที่คาดหวังจากการสัมมนาปฏิบัติการ

- 3.1 ได้ต้นร่างวิสัยทัศน์ประเทศไทย ซึ่งอาจจะมีมากกว่า 1 ลักษณะ และสามารถนำไปจุดประกายความคิดต่อไปอีก วิสัยทัศน์ประเทศไทย อาจรวมถึง จินตนาการหรือความใฝ่ฝัน พันธกิจหรือปณิธาน ปรัชญาหรือค่านิยม ตัวชี้วัดความสำเร็จหรือเป้าหมาย เส้นทางยุทธศาสตร์หรือแนวทางสำคัญ ฯลฯ
- 3.2 ได้ยกร่างแนวทางและแผนงานในการขยายกระบวนการสู่การมีวิสัยทัศน์ประเทศไทยที่ทุกภาคส่วนของสังคมร่วมเป็นเจ้าของและมุ่งมั่นนำไปประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง
- 3.3 ได้เครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ที่เข้าสัมมนาปฏิบัติการทั้งทางด้านการรวมพลังความคิด การปฏิบัติ ทรัพยากรและเงินทุน เพื่อดำเนินการร่วมขยายกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ต่อไป

4. กระบวนการจัดสัมมนา

- 4.1 การจัดสัมมนาปฏิบัติการตลอดทั้ง 2 วันครึ่ง จะดำเนินการด้วยบรรยากาศของการร่วมคิด ร่วมทำ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ ทั้งในลักษณะตามลำพังและในกลุ่มย่อย โดยยึดหลักการ “ผู้เข้าสัมมนาคือพลังสำคัญ ทั้งก่อนการสัมมนา ระหว่างการสัมมนา และภายหลังการสัมมนา”
- 4.2 กิจกรรมวิชาการนับรวมการสัมมนากลุ่มย่อยและการอภิปราย ประกอบด้วย 11 กิจกรรม ได้แก่
- (1) วันศุกร์ที่ 30 พ.ค. เวลา 11.00-12.00 น. อภิปรายในการสัมมนาภาคที่ 1 “ความพยายามจัดทำวิสัยทัศน์และประสบการณ์จากนานาชาติในการจัดทำวิสัยทัศน์”
 - (2) วันศุกร์ที่ 30 พ.ค. เวลา 13.00-15.00 น. อภิปรายในการสัมมนาภาคที่ 2 “ประเทศไทยผ่านร้อนผ่านหนาวมาได้อย่างไรในช่วง 30 ปี”
 - (3) วันศุกร์ที่ 30 พ.ค. เวลา 15.30-17.00 น. อภิปรายหลังจากเสนอผลการสัมมนาครั้งที่ 2 “ประเทศไทยผ่านร้อนผ่านหนาวมาได้อย่างไรในช่วง 30 ปี”
 - (4) วันเสาร์ที่ 31 พ.ค. เวลา 8.30-10.00 น. กลุ่มย่อยในการสัมมนาภาคที่ 3 “มองกว้างไกลวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560”
 - (5) วันเสาร์ที่ 31 พ.ค. เวลา 10.30-12.00 น. อภิปรายหลังจากเสนอผลจากการสัมมนาภาคที่ 3 “มองกว้างไกลวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560”
 - (6) วันเสาร์ที่ 31 พ.ค. เวลา 13.30-15.00 น. กลุ่มย่อยในการสัมมนาภาคที่ 4 “เส้นทางสำคัญสู่วิสัยทัศน์ประเทศไทย”
 - (7) วันเสาร์ที่ 31 พ.ค. เวลา 15.30-17.00 น. อภิปรายหลังจากเสนอผลจากการสัมมนาภาคที่ 4 “เส้นทางสำคัญสู่วิสัยทัศน์ประเทศไทย”
 - (8) วันเสาร์ที่ 31 พ.ค. เวลา 20.00-21.30 น.
“เส้นทางสำคัญสู่วิสัยทัศน์ประเทศไทย”
“การรวมเส้นทางสำคัญสู่วิสัยทัศน์”
 - (9) วันอาทิตย์ที่ 1 มิ.ย. เวลา 8.30-9.30 น. อภิปรายหลังจากเสนอผลจากการประมวล “วิสัยทัศน์ประเทศไทยและเส้นทางสำคัญสู่วิสัยทัศน์ประเทศไทย”

(10) วันอาทิตย์ที่ 1 มิ.ย. เวลา 9.30-11.00 น. กลุ่มย่อยในการสัมมนาภาคที่ 5 “แนวทางดำเนินงานเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยที่ทุกส่วนของสังคมร่วมเป็นเจ้าของและนำไปประยุกต์ใช้”

(11) วันอาทิตย์ที่ 1 มิ.ย. เวลา 11.30-12.30 น. อภิปรายหลังจากเสนอผลจากการสัมมนาภาคที่ 5 “แนวทางดำเนินงานเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยที่ทุกส่วนของสังคมร่วมเป็นเจ้าของและนำไปประยุกต์ใช้”

4.3 ในการสัมมนากลุ่มย่อย ขอให้แต่ละกลุ่มพิจารณาเลือกประธานและเลขานุการของกลุ่มเอง คณะผู้จัดการสัมมนา ได้จัดเตรียมเจ้าหน้าที่ระดับสูงจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2 คน นั่งประจำในแต่ละกลุ่ม เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มในทุกๆ เรื่องที่ต้องการ

4.4 คณะผู้จัดการสัมมนา ได้เตรียมอุปกรณ์การนำเสนอ (Presentation) เพื่อให้กลุ่มใช้เป็นเครื่องมือในการนำเสนอข้อสรุปจากการประชุมกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ได้แก่ เครื่องฉายแผ่นใส การนำเสนอโดยใช้คอมพิวเตอร์ (Power Point) เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล และนักวิชาการคอมพิวเตอร์ เพื่อสนับสนุนการระดมความคิดครั้งนี้อย่างเต็มที่

4.5 ข้อสรุปจากการประชุมทุกวันจะได้รับการพิมพ์และจัดทำสำเนาแจกให้กับผู้เข้าสัมมนา ในตอนเช้าของวันรุ่งขึ้น และในวันสุดท้ายของการสัมมนาจะแจกข้อสรุปการสัมมนาปฏิบัติการ “ร่วมสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560” หลังจากการปิดการสัมมนาเวลา 12.30 น.

กำหนดการ

การสัมมนาปฏิบัติการ เรื่อง

ร่วมสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560

ณ โรงแรมเฟลิกซ์ ริเวอร์แคว จังหวัดกาญจนบุรี

วันที่ 30 พฤษภาคม – 1 มิถุนายน 2540

วันศุกร์ที่ 30 พฤษภาคม 2540

07.00-08.00	รับประทานอาหารเช้า ณ ห้องกาญจน์ คาเฟ่
08.00-09.00	ลงทะเบียนสัมมนา
09.00-09.30	พิธีเปิดการสัมมนา (กล่าวต้อนรับ รายงานความเป็นมา กล่าวเปิด)
09.30-10.00	ชี้แจงวิธีการสัมมนาและผลที่คาดหวังจากการสัมมนา
10.00-10.30	พัก
10.30-12.00	<u>การสัมมนาภาคที่ 1</u> นำเสนอ “ความพยายามจัดทำ “วิสัยทัศน์ประเทศไทย” และ ประสบการณ์จากนานาชาติในการจัดทำวิสัยทัศน์” และ อภิปราย
12.00-13.30	อาหารกลางวัน ณ บริเวณหน้าห้องประชุม
13.30-15.00	<u>การสัมมนาภาคที่ 2 (แบ่งกลุ่มย่อย)</u> “ประเทศไทยผ่านร้อนผ่านหนาวมาได้อย่างไรในช่วง 30 ปี”
15.00-15.30	พัก
15.30-17.00	นำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อยและอภิปราย
18.30	รับประทานอาหารค่ำและสังสรรค์เสวนา ณ บริเวณหน้าห้องประชุม

วันเสาร์ที่ 31 พฤษภาคม 2540

07.00-08.00	อาหารเช้า ณ ห้องกาญจน์ คาเฟ่
08.30-10.00	<u>การสัมมนาภาคที่ 3 (แบ่งกลุ่มย่อย)</u> “มองกว้างไกล วิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560”
10.00-10.30	พัก
10.30-12.00	นำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อยและอภิปราย
12.00-13.30	อาหารกลางวัน ณ บริเวณหน้าห้องประชุม
13.30-15.00	<u>การสัมมนาภาคที่ 4 (แบ่งกลุ่มย่อย)</u> “เส้นทางสำคัญ สู่วิสัยทัศน์ประเทศไทย”
15.00-15.30	พัก
15.30-17.00	นำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อยและอภิปราย
18.30-20.00	รับประทานอาหารค่ำ ณ ห้องกูดเอิร์ท
20.00-21.30	อาสาสมัครตัวแทนกลุ่มย่อย “ประมวลและเรียบเรียง วิสัยทัศน์ประเทศ” พร้อมกับ “เส้นทางสำคัญสู่วิสัยทัศน์ประเทศไทย”

วันอาทิตย์ที่ 1 มิถุนายน 2540

07.00-08.00	อาหารเช้า ณ ห้องกาญจน์ คาเฟ่
08.30-09.30	รายงานผลการประมวลและเรียบเรียงของอาสาสมัครตัวแทนกลุ่มย่อยและอภิปราย
09.30-11.00	<u>การสัมมนาภาคที่ 5 (แบ่งกลุ่มย่อย)</u> “แนวทางดำเนินงานเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยที่ทุกส่วนของสังคมร่วมเป็นเจ้าของและนำไปประยุกต์ใช้”
11.00-11.30	พัก
11.30-12.30	นำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อยและอภิปรายผลสรุปและปิดการสัมมนา
12.30-14.00	อาหารกลางวัน ณ ห้องกูดเอิร์ท
14.00	พักผ่อนตามอัธยาศัยและเดินทางกลับ

สรุปผลการสัมมนาปฏิบัติการ

“ร่วมสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560”

การสัมมนาปฏิบัติการครั้งนี้ นับเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการร่วมคิดของ “ผู้นำร่วม” กลุ่มหนึ่งในการสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560 ซึ่งจำเป็นจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป สำหรับสาระสำคัญของการสัมมนาปฏิบัติการสรุปผลได้ดังนี้

1. สังคมไทยที่ผ่านมา

ที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่า การพัฒนาประเทศไทยในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1.1 เศรษฐกิจไทยขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ แต่การพัฒนาขาดความสมดุล

(1) การขยายตัวทางเศรษฐกิจในอัตราค่อนข้างสูงต่อเนื่องกันมา ในช่วง 30 ปี ได้ทำให้เศรษฐกิจไทยปรับตัวสู่ระบบเสรีและเปิดกว้างรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์มากขึ้น มีการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจากเกษตรกรรมไปสู่อุตสาหกรรมและบริการ จากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก รวมทั้งมีการพัฒนาแหล่งพลังงานในประเทศ การขยายตัวของการลงทุนจากต่างประเทศ และการย้ายฐานการผลิต นำทุนและเทคโนโลยีสู่ประเทศ ขณะเดียวกันสามารถรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจไว้ได้ในช่วงที่ผ่านมา เนื่องจากมีการพัฒนาระบบการเงิน ตลาดทุนและการบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาคที่รัดกุม

(2) การพัฒนาเศรษฐกิจที่ละเลยสังคม ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ไม่สมดุลมากขึ้น ทั้งด้านช่องว่างการกระจายรายได้และความไม่เท่าเทียมทางสังคมระหว่างชนบทกับเมือง และระหว่างเกษตรกรรมกับอุตสาหกรรม ทั้งระบบเศรษฐกิจไทยยังไม่เข้มแข็ง เนื่องจากเริ่มประสบปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและยังละเลยความรู้พื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของตนเอง จึงต้องซื้อและใช้เทคโนโลยีจากต่างประเทศ

1.2 สังคมไทยยังมีศักยภาพในการปรับตัวรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ แต่คนยังไม่ได้รับการพัฒนาภูมิปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ และค่านิยมทางสังคมยังยึดถืออำนาจจากความร่ำรวย เกิดกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยมและกระแสวัฒนธรรมตะวันตก

- (1) สังคมไทยเป็นสังคมสงบสันติ ประนีประนอม ยึดทางสายกลาง มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทย ทำให้สามารถแก้ไขขัดแย้งต่างๆ ได้ด้วยสันติวิธี ทั้งเปิดกว้างยืดหยุ่นและมีพลังในการปรับตัวให้รับกับกระแสโลกาภิวัตน์ได้ โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวหน้าได้เปิดโอกาสการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของคนไทยให้เพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ มีอำนาจในการต่อรองและตรวจสอบมากขึ้น ขณะเดียวกันสังคมไทยยังได้สร้างกลุ่มชนชั้นกลางและสื่อมวลชน ซึ่งเริ่มมีบทบาทเป็นกลุ่มนำความคิดในสังคมและการเมือง
- (2) แม้มีการกระจายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสาธารณสุขอย่างกว้างขวาง ทำให้ประชากรมีอายุขัยเฉลี่ยสูงขึ้นและบริการคุณภาพชีวิตดีขึ้นระดับหนึ่ง แต่ระบบการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้อยู่ยังล้าสมัย คุณภาพไม่ได้มาตรฐาน และขาดการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาใช้อย่างเหมาะสม ทำให้คนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ นับเป็นวิกฤตการณ์ทางปัญญาที่ส่งผลกระทบต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติประเทศ
- (3) ปัญหาค่านิยมของสังคมไทยที่เน้นอำนาจนิยมจากความร่ำรวย ระบบอุปถัมภ์และความอะลุ่มอล่วยมากกว่าตักหัก ทำให้เกิดกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ทั้งกระแสวัฒนธรรมตะวันตกสมัยใหม่กำลังเข้าแทนที่เอกลักษณ์และคุณค่าแบบดั้งเดิมของสังคมไทยนำมาซึ่งปัญหาลังคมและความเสื่อมทางศีลธรรม

1.3 การพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมา ก่อให้เกิดปัญหาการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองไม่มีประสิทธิภาพ และสภาวะสิ่งแวดล้อมในชนบทและเมืองเสื่อมโทรมลงมาก แต่เริ่มมีการตื่นตัวด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น

- (1) ทรัพยากรธรรมชาติทั้งดิน น้ำ ป่าไม้ เสื่อมโทรมลง ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์วิทยาและชีวิตความเป็นอยู่ที่แร้นแค้นของคนในชนบท ทำให้ต้องอพยพย้ายถิ่นไปทำมาหากินในเมือง สร้างความแออัดคับคั่งมากขึ้น ทั้งยังขาดกลไกการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความขัดแย้งในความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะเรื่องการจัดสรรทรัพยากรน้ำ ทั้งยังส่งผลให้สิ่งแวดล้อมเมืองเสื่อมโทรมไม่น้อย

- (2) ปัจจุบันมีการตื่นตัวด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยมีการออก พ.ร.บ. สิ่งแวดล้อม ปี 2518 ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมมาเป็นปี 2535 และมีการนำอนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) มาใช้ เพื่อรักษาคุ่มครองทรัพยากรธรรมชาติและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

1.4 ระบบการเมืองไทยมีปัญหาเรื้อรังและเกิดวิกฤตการณ์เป็นระยะ ส่วนระบบราชการขาดประสิทธิภาพและอยู่ในสภาพอ่อนแอจนเป็นลำดับ

- (1) สภาพการเมืองไทยมีการต่อสู้ขัดแย้งเรื้อรังและไร้เสถียรภาพ มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง และธุรกิจการเมืองมีผลต่อการซื้อเสียง ใช้อิทธิพลทุจริตและหาประโยชน์ส่วนตน เป็นสาเหตุนำไปสู่การปฏิรูปการเมืองในปัจจุบัน
- (2) ระบบราชการขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ยังรวมศูนย์อำนาจที่ส่วนกลาง ขาดแรงจูงใจในการสร้างสรรค์และพัฒนาให้เท่าทันต่อกระแสประชาธิปไตยและสถานการณ์โลก กระแสอำนาจนิยมกีดกีดรอนสถาบันให้มีสภาพอ่อนแอจนไม่สามารถดึงคนดีคนเก่งเข้าสู่ระบบได้

2. สยามยามวิกฤต

ที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่า สถานภาพของสังคมไทยในปัจจุบันอยู่ในขั้นวิกฤต สืบเนื่องจากวิกฤตการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่รุนแรงอยู่ขณะนี้ ทำให้สถาบันและองค์กรกลไกต่าง ๆ ของรัฐอยู่ในสภาวะอ่อนแอ ไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ

2.1 ด้านการเมือง ระบบการเมืองไทยมีปัญหาหมักหมมเรื้อรังต่อเนื่องมายาวนาน การใช้อิทธิพลทางการเงิน ระบบอุปถัมภ์และการผูกขาดทางการเมือง ทำให้คนดีเข้าสู่การเมืองได้ยาก ความไร้เสถียรภาพทางการเมืองนำไปสู่การขาดประสิทธิภาพทางการบริหารและนิติบัญญัติ ทำให้สภาพปัญหาเข้าขั้นวิกฤต ซึ่งจะแก้ไขไม่ได้เลยหากไม่มีการปฏิรูปการเมือง ในขณะเดียวกัน ระบบราชการก็มีสภาพอ่อนแอมาก เนื่องจากการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจ ขยายฐานอำนาจและขยายฐานกำลัง และกลไกของรัฐบาลประสิทธิภาพ ทำให้เกิดวิกฤตการณ์แฝงเงิบของความสัมพันธ์แห่งอำนาจและการแบ่งสรรอำนาจระหว่างรัฐกับประชาชนและฝ่ายต่าง ๆ ในสังคม

2.2 ด้านสังคม ปัจจุบันสังคมไทยมีปัญหา “วิกฤตการณ์ทางคุณค่า” อันเนื่องจากการเบี่ยงเบนค่านิยมแบบไทยไปตามกระแสวัตถุนิยม บริโภคนิยมและวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้สภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยเสื่อมโทรมลงมาก ขณะที่ปัญหาการศึกษาซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศได้ถูกละเลยจนเกิดภาวะ “วิกฤตการณ์ทางปัญญา” เกิดอุปสรรคสำคัญต่อสังคมไทยในการปรับตัวให้รับกับกระแสโลก โดยเฉพาะการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติ

- 2.3 ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาการขาดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของไทยในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเกิดภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่ อัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับสูง หนี้สินต่างประเทศเพิ่มขึ้น ตลาดหุ้นผันผวน ปัญหาเสถียรภาพเงินบาท ช่องว่างการออม-การลงทุนและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเพิ่มขึ้นสูง ทำให้เกิดภาวะเศรษฐกิจชะงักงันและยังส่งผลกระทบต่อปัญหารายได้ การมีงานทำ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้รุนแรงยิ่งขึ้น
- 2.4 ด้านสิ่งแวดล้อม ที่ผ่านมามีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติให้เสื่อมโทรมลงมาก ทำให้สภาวะแวดล้อมวิกฤต ทั้งด้านวิกฤตป่า วิกฤตน้ำส่งผลกระทบต่อการทำมาหากินและคุณภาพชีวิตของคนในชนบท ขณะเดียวกันปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมในเมืองก็ยังคงอยู่ในขั้นวิกฤต สภาพเมืองไม่น่าอยู่ คุณภาพชีวิตของคนในเมืองเลวลง ปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อมดังกล่าวมีสาเหตุสำคัญจากระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของรัฐไม่มีประสิทธิภาพ

3. สาเหตุหลัก

ที่ประชุมมีความเห็นว่า วิกฤตการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยดังกล่าว เกิดจากสาเหตุเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ

3.1 รัฐไทยไม่เข้ากับสังคมสมัยใหม่ที่เชื่อมโยงสลับซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

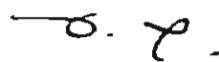
- (1) กระบวนทัศน์การพัฒนาแบบเก่า ค่านิยมเก่า และระบบสถาบันเก่าของไทย ที่เหมาะสมกับการพัฒนาประเทศในอดีต กำลังเสื่อมสลายลงเนื่องจากไม่สามารถปรับให้สอดคล้องกับกระแสโลกที่เชื่อมโยงเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสลับซับซ้อน เกิดกระบวนทัศน์ใหม่ซึ่งกำลังก่อตัวเป็นกระแสใหญ่ของโลก
- (2) ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รัฐไทยยังอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเสื่อมของระบบเก่า ที่ไม่เข้ากับกระแสโลกทั้งด้านกระแสประชาธิปไตย กระแสสิทธิมนุษยชนและกระแสการมีส่วนร่วม จึงจำเป็นต้องหาสิ่งใหม่ที่เหมาะสม โดยต้องสร้างค่านิยม แนวคิดหรือกระบวนทัศน์ที่ให้ทิศทางในการสร้างสิ่งใหม่ สอดคล้องกับกระแสใหญ่ของโลก

3.2 สังคมไทยมีปัญหาระบบคุณค่าและวิถีคิด

- (1) ค่านิยมของคนไทยได้เปลี่ยนไปจากคุณค่าแบบไทยดั้งเดิมมาติดขัดกับอำนาจนิยมจากความร่ำรวย ซึ่งเกิดกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม นิยมว่ารวยดีกว่ารู้ดีกว่าความดี คุณค่าทางสังคมจึงเสื่อมทรามลงเป็นสำคัญ

เอกสาร “ผลการสัมมนาปฏิบัติการร่วมสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560” นี้ จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอข้อสรุปสาระสำคัญของการสัมมนาปฏิบัติการฯ ที่จัดขึ้นระหว่างวันที่ 30 พฤษภาคม - 1 มิถุนายน 2540 ณ โรงแรมเฟลิกซ์ริเวอร์แคว จังหวัดกาญจนบุรี และยังได้ประมวลสาระสำคัญการสัมมนาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการสัมมนาปฏิบัติการในครั้งนั้น อย่างเป็นหมวดหมู่ตามขั้นตอนการระดมสมองอย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มบุคคลที่เข้ามาร่วมกระบวนการร่วมสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยฯ รวมทั้งยังได้รวบรวมข่าวสารที่ปรากฏทางหน้าหนังสือพิมพ์ในเรื่องดังกล่าวเข้าไปในส่วนท้ายของเอกสารด้วย

ผมในฐานะประธานกรรมการบริหารกลุ่มงานวิชาการระดับสำนักงาน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขอขอบคุณสถาบันที่ให้การสนับสนุนทางการเงินเพื่อการจัดสัมมนาปฏิบัติการฯ และการจัดทำเอกสารครั้งนี้ ได้แก่ มูลนิธิเด็ก มูลนิธิสดศรี สฤษดิ์วงศ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ภาควิชาความร่วมมือ เพื่อสนับสนุนการพัฒนา ข่ายความร่วมมือเพื่อสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาไทย รวมทั้งวิทยาการผู้สร้างสรรค์ให้กระบวนการระดมความคิดแบบมีส่วนร่วมดำเนินไปอย่างมีชีวิตชีวาและราบรื่น อันประกอบด้วย อาจารย์ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม จากสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง ดร.อรพินท์ สพโชคชัย จากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ดร.ชาติชาย ณ เชียงใหม่ จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และคุณศิริวรรณ เจนการ จากสถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม นอกจากนี้ ขอขอบคุณ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ผู้อำนวยการสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ได้กรุณาอนุเคราะห์หนังสือและเอกสารประกอบการสัมมนาปฏิบัติการ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้เข้าสัมมนาปฏิบัติการทุกท่าน สื่อสารมวลชน ตลอดจนข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้ผนึกกำลังร่วมคิด-ร่วมทำ เพื่อเริ่มต้นกระบวนการร่วมสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560 จนการสัมมนาปฏิบัติการฯ ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

(นายธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์)

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ประธานกรรมการบริหารกลุ่มงานวิชาการระดับสำนักงาน
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สิงหาคม 2540

- (2) กระแสแนวคิดของตะวันตกแม้จะมีข้อดีในด้านคิดแรง นิยมปัญญา แต่แนวคิดดังกล่าวเป็นการคิดแบบแยกส่วน ตายตัว ทำให้เกิดการโต้แย้งและปะทะกันรุนแรง ส่วนวิถีคิดแบบไทยแต่ดั้งเดิมเป็นความคิดแบบยืดหยุ่นประนีประนอม ยืดทางสายกลาง คิดเป็นเงื่อนไขไม่ตายตัว ทำให้คนไทยมีความสามารถในการสังเคราะห์สูง จึงนับเป็นจุดแข็งของวิถีคิดแบบไทยที่จะประยุกต์ใช้กับโลกสมัยใหม่ได้

4. แนวทางในการแก้ไข

ที่ประชุมเห็นพ้องกันว่า แนวทางสำคัญในการแก้ไขปัญหาวิกฤตของสังคมไทย จำเป็นต้องแก้ที่สาเหตุหลักดังกล่าว คือ

4.1 ลดบทบาทรัฐ เพิ่มศักดิ์ศรีและศักยภาพของประชาชนในการร่วมคิด ร่วมทำ ส่งเสริมความหลากหลาย ความเป็นเครือข่าย ความเป็นภาคี และการร่วมทุกข์ร่วมสุข

- (1) เน้นการปรับบทบาทพื้นฐานของรัฐจากเดิมที่ใช้อำนาจสั่งการและให้ความสำคัญต่อประชาชนน้อย เปลี่ยนมาเป็นระบบ “เครือข่าย” และ “การมีส่วนร่วม” ซึ่งเป็นกระแสหลักของโลกในขณะนี้ และในอนาคตจะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน จึงควรพัฒนาระบบเครือข่ายนี้ไปเรื่อย ๆ
- (2) ปฏิรูประบบต่าง ๆ ในสังคม โดยเฉพาะการปฏิรูปการเมือง ทำการเมืองให้มีคุณธรรมและมาตรฐานสูง การปฏิรูประบบราชการให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง คือ เปลี่ยนจากการควบคุม สั่งการ เป็นการอำนวยความสะดวกและวางระบบเตรียมคนให้สอดคล้องกับระบบราชการใหม่ โดยเน้นการสร้างแนวร่วม ศรัทธาร่วมของสังคมในการนำไปสู่เป้าหมายดังกล่าว
- (3) พัฒนาคนให้เต็มศักยภาพของความเป็นมนุษย์ โดยปฏิรูปการศึกษา เตรียมคนให้มีคุณธรรม มีวินัยและเคารพกติกา รวมทั้งพึ่งตนเองได้ และเน้นการพัฒนาคนแบบต่อเนื่องทั้งระยะสั้นและระยะยาว

4.2 โยงจุดแข็งในวิถีคิดและคุณค่าในวิถีชีวิตแบบไทยเข้ากับความเป็นสากล

- (1) สร้างสังคมภูมิปัญญา โดยเปลี่ยนวิถีคิดแบบตะวันตกมาใช้เป็นจุดแข็งในวิถีคิดแบบไทย ซึ่งสามารถปรับให้ยืดหยุ่น ยืดทางสายกลาง เป็นเงื่อนไขไม่ตายตัว สามารถประยุกต์เข้ากับโลกสมัยใหม่ได้ อันจะทำให้ไทยสามารถปรับตัวและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับสากลโลก

- (2) เปลี่ยนอุดมคติใหม่ ยึดคุณค่าวิถีชีวิตแบบไทย เปลี่ยนพฤติกรรม จิตใจและค่านิยม เพื่อให้คุณภาพทุกมิติของประเทศดีขึ้น
- (3) การโยงจุดแข็งวิถีคิดและคุณค่าวิถีชีวิตแบบไทยเข้ากับความเป็นสากลดังกล่าว จำเป็นต้องระมัดระวังให้เกิดความสมดุลพอดีในสังคมด้วย

5. สังคมไทยที่พึงปรารถนา

ในการมองกว้างไกลถึงสังคมไทยที่พึงปรารถนาในปี 2560 ที่ประชุมสัมมนาได้ร่วมกันสร้างมุมมองทั้งภาพรวมของประเทศ คน สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ดังนี้

5.1 ประเทศที่น่าอยู่

- (1) มี “สันติประชาธรรม” ทุกชีวิตมีสิทธิที่จะอยู่ในสังคมไทยอย่างเท่าเทียมและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ คนไทยได้รับการคุ้มครองดูแล พัฒนาอย่างมีความสุขและมีความเท่าเทียมกันในสังคม
- (2) มี “ดุลยภาพ” กับโลก สิ่งแวดล้อมและตนเองในการพัฒนาอย่างยั่งยืนและกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีภูมิปัญญาสูง สามารถมองกว้างมองไกล มีพลังสร้างสรรค์และพลังทางศีลธรรมของสังคมดำรงอยู่ในประชาคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรีและแข่งขันได้ในยุคโลกาภิวัตน์

5.2 คนมีความสุขอย่างไทย

- (1) เป็น “คนดี-คนเก่ง” มีคุณธรรม จริยธรรม มีศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยว และมีสุขภาพจิตดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตเห็นแก่สาธารณะประโยชน์ส่วนรวม และเอื้ออาทรต่อผู้อื่น และมีความรู้ ความสามารถ มีโอกาสเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต มีใจที่เปิดกว้างและโลกทัศน์ที่เป็นสากล ทำให้มีความสามารถในการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ
- (2) มีความ “อยู่ดี-มีสุข” มีงานทำ รายได้ดี สุขภาพดี และมีความเป็นอิสระในชีวิต และดำรงวิถีชีวิตแบบไทยที่สามารถปรับเข้ากับความเป็นสากล

5.3 สังคมเป็นปึกแผ่น

- (1) ครอบครัวมี “ความอบอุ่นและเป็นสุข” มี “ชุมชนชนบทและชุมชนเมืองที่เข้มแข็งและน่าอยู่” โดยมีระบบคมนาคมขนส่งและสื่อสารที่เชื่อมโยงกันระหว่างเมืองกับชนบท มีผังเมืองและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมปราศจากมลพิษ คนสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างมีความสุข

- (2) เป็นประชาสังคมที่ “คงความเป็นเอกลักษณ์ไทย” ในด้านวัฒนธรรมและศิลปกรรม มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎหมาย มีบริการทางสังคมที่ดี และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นสังคมที่มีความหลากหลายที่ทุกส่วนมีความเข้มแข็ง แต่ยอมรับซึ่งกันและกัน นำไปสู่การรวมพลังสร้างสรรค์อย่างสมานฉันท์
- (3) เป็นประชาสังคมที่มี “ความสมดุล” และ “ความพอดี” คนไทยมีความพอดีระหว่างการแสวงหาและพัฒนาสิ่งต่างๆ ในชีวิต กับการดำรงคุณค่าแบบไทย เพื่อสังคมสงบสุขและมีสันติ

5.4 เศรษฐกิจเข้มแข็งและแข่งขันได้

- (1) ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” มีการกระจายรายได้และกระจายความเจริญที่เท่าเทียมกัน ประชาชนปลอดจากความยากจน มีการอนุรักษ์พลังงาน และสร้างความสมดุลกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (2) มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม อันนำไปสู่การพึ่งตนเองได้และสามารถแข่งขันได้ในยุคโลกาภิวัตน์ และมีการพัฒนาสู่ความเป็น “ศูนย์กลางเศรษฐกิจของภูมิภาค”

5.5 การเมืองแบบมีส่วนร่วมอย่างบริสุทธิ์

- (1) เป็นการเมืองที่เปิดกว้างให้ทุกฝ่ายเข้า “มีส่วนร่วม” ได้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตย มีการกระจายอำนาจการเมือง มีความโปร่งใสถูกต้องเป็นธรรม และมีระบบกีดกันคนไม่ดีไม่ให้ได้รับอำนาจ
- (2) ระบบราชการมีขนาดที่เหมาะสมและมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัวและโปร่งใส มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจและการบริหารงานจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น รวมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถทางการคลังของส่วนท้องถิ่น

6. วิสัยทัศน์ประเทศไทย *พ.ศ. ๒๕๖๕*

ที่ประชุมได้ร่วมกันระดมความคิดในการสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทย ซึ่งผลการประชุมได้มีการวางแผนคิดไว้สรุปได้ดังนี้

- 6.1 การสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยเป็นเรื่องที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ และควรเป็นวิสัยทัศน์ของกลุ่มผู้นำร่วมจากภาคการพัฒนาดังๆ หรือพหุภาคี เพื่อเป็นขุมปัญญาชี้เป้าหมายให้ผู้นำประเทศดำเนินการอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะความจำเป็นเร่งด่วนในการปฏิรูประบบต่างๆ

- 6.2 การสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยควรคำนึงถึงสิ่งดี ๆ ที่มีอยู่ในสังคมไทย รวมทั้งสภาพของ ประเทศที่เป็นอยู่ ไม่ตามต่างประเทศ และนอกจากจะทำให้สังคมไทยยืนอยู่ได้ในสังคม โลกอย่างมีศักดิ์ศรีแล้ว จะต้องคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันในภูมิภาคบนพื้นฐานความเป็น สังคมแบบไทยด้วย
- 6.3 วิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นจะต้องมีพลัง มีหัวใจ กระจ่าง กระตุ้นให้คนสนใจ และเกิดความรู้สึกใน การรวมตัวกันทำงานเพื่อให้บรรลุถึงวิสัยทัศน์ที่วางไว้ และต้องคำนึงถึงความชัดเจน ความเป็นไปได้ รวมทั้งควรพยายามหาเป็นทางสำคัญ ๆ ที่จะบรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว
- 6.4 ผลการระดมความคิดครั้งนี้ แม้จะยังไม่ได้ร่างวิสัยทัศน์ประเทศไทยสำเร็จรูป แต่ได้ ทำให้เกิดข้อเสนอวิสัยทัศน์ที่หลากหลาย ซึ่งสามารถนำมาสังเคราะห์ให้ชัดเจนขึ้นได้ ต่อไป ทั้งนี้ข้อเสนอดังกล่าวโดยส่วนใหญ่มุ่งเน้นวิสัยทัศน์ด้านการสร้างภูมิปัญญา ความ เป็นสากล และความเป็นไทย (ดูภาคผนวก 4)

7. แนวทางการดำเนินงานร่วมสร้างวิสัยทัศน์ต่อไป

โดยที่ผลการสัมมนาครั้งนี้ เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของกระบวนการร่วมคิดร่วมสร้างวิสัยทัศน์ จึง จำเป็นต้องสานต่อกระบวนการดังกล่าว ให้คนมีส่วนร่วมรับรู้และร่วมสร้างความชัดเจนต่อไป โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

- 7.1 สร้างกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทยอย่าง “มีส่วนร่วม” ให้มีเอกภาพและ ยอมรับร่วมกัน
 - (1) สร้างกระแสการมีส่วนร่วมของสังคม จูงใจให้ตระหนักถึงความจำเป็นในการมี “วิสัยทัศน์ของชาติ”
 - (2) สร้างพันธกิจของทุกส่วนของสังคมในแต่ละสถานภาพทั้งบุคคล ครอบครัวและ ชุมชน องค์กรต่าง ๆ และสาธารณชน ตลอดจนการสร้างเครือข่ายภายในและนานาชาติ พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการ
 - (3) กำหนดเวลาดำเนินการประมาณ 6 เดือน หรือภายในปี 2540 เพื่อใช้จังหวัด เหตุ การณ์ให้เป็นประโยชน์และสอดคล้องกับสถานการณ์วิกฤตที่รุนแรงในปัจจุบัน

7.2 ขั้นตอนการสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทย

(1) กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ในวงเล็ก

- ⇨ ยกร่าง “วิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560” เบื้องต้นขึ้น โดยนำเสนอหาสาระที่ได้จากการสัมมนาครั้งนี้ไปสังเคราะห์ให้ชัดเจนเพื่อใช้ทำความเข้าใจและสานต่อ
- ⇨ จัดประชุมกลุ่มเล็ก ประกอบด้วย นักคิด กวี และนักครีเอทีฟ เพื่อร่วมสร้างวิสัยทัศน์ให้เป็นถ้อยคำกระชับจับใจ เกิดพลัง มีจินตภาพ และกระตุ้นให้คนเข้าร่วมกระบวนการ
- ⇨ จัดประชุมสื่อมวลชนและกลุ่มศิลปิน เพื่อระดมความคิดร่วมสร้างวิสัยทัศน์ และสร้างกระแสการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสังคม
- ⇨ จัดประชุมร่วมนักธุรกิจและธนาคาร เพื่อการมีส่วนร่วมในการสร้างวิสัยทัศน์ โดยใช้ความรู้ด้านการจัดการและสนับสนุนด้านเงินทุน

✓ (2) กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ในวงกว้าง เพื่อสร้างกระแสการมีส่วนร่วมรณรงค์หาวิสัยทัศน์และขยายผลอย่างต่อเนื่อง

- ⇨ สร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้เข้าสัมมนาครั้งนี้ ซึ่งมาจากทุกส่วนของสังคม ทั้งราชการ ธุรกิจเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และสื่อมวลชน ร่วมกันสร้างกระแสและขยายเครือข่ายในแต่ละส่วนให้เป็นกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่อง
- ⇨ รณรงค์หาแนวร่วมและขยายเครือข่ายการสร้างวิสัยทัศน์ โดยจัดให้มีกลุ่มประสานงานหลักร่วมกับกลุ่มอาสาและกลุ่มหนุนทางวิชาการ โดยอาจมอบให้ สศช. เป็นแกนกลางร่วมกับภาคีอื่นๆ เพื่อดำเนินการผลักดันกระบวนการร่วมสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยต่อไป
- ⇨ จัดตั้งกองทุนร่วมสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560 โดยเฉพาะจากการบริจาค
- ⇨ จัดประกวดวิสัยทัศน์ประเทศไทย โดยการเขียนบทความ บทกวี โลโก้ ของวิสัยทัศน์ เพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง
- ⇨ ประชาสัมพันธ์เพื่อขยายศรัทธา โดยอาศัยการจัดการด้านสื่อสารมวลชน

- (3) สร้างวิธีการทางสังคมให้เกิดพลังและปลูกสังคมให้ต้นตัว โดยใช้วิธีการใหม่ ๆ ที่สนุกและเข้าใจให้คนเข้าร่วมกระบวนการมากที่สุด โดยใช้วิธีการ
- ⇒ ธารน้ำใจและขยายผลในวงกว้าง ให้ทุกฝ่ายในสังคมร่วมรับรู้ มีความรักเป็นเจ้าของ และให้ความร่วมมือในการดำเนินงานเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ประเทศไทย
 - ◆ จัดประชุมภูมิภาคและกลุ่มต่าง ๆ โดยสนับสนุนให้กลุ่ม องค์กรและสถาบันต่าง ๆ เป็นผู้จัดการเอง
 - ◆ จัดประชุมสมัชชาวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560 ให้มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 2,560 คน
 - ⇒ นำเสนอรัฐบาล และทำพิธีประกาศ พร้อมทั้งเผยแพร่หนังสือ โลโก้ กวีนิพนธ์ เพลง และสร้างปฏิมากรรม
- (4) ติดตาม ประเมินและขยายผล พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ ให้เกิดกระแสเป็นระลอกเรื่อย ๆ ไปจะได้มีผลทวีคูณได้โดยอัตโนมัติ ตลอดจนศึกษาแนวโน้มเพื่อมองอนาคตของประเทศใน 20 ปีข้างหน้า เพื่อยืนยันให้เกิดการยอมรับทางสังคม

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1 :
คำกล่าวต้อนรับและคำกล่าวรายงาน
โดย เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ

คำกล่าวต้อนรับและคำกล่าวรายงาน

โดย

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กราบเรียน ท่านประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ท่านผู้ทรงคุณวุฒิ
อดีตเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และท่าน
ผู้เข้าร่วมสัมมนาที่เคารพทุกท่าน

ในนามของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และคณะ
ผู้จัดงาน ผมขอขอบคุณและขอต้อนรับทุกท่านที่กรุณาให้เกียรติและสละเวลาเข้าร่วมการสัมมนาเชิง
ปฏิบัติการ “ร่วมสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560”

การสัมมนาครั้งนี้เกิดจากความคิดริเริ่มของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ รวมทั้งความคิด ริเริ่มของหลายๆ ท่านที่เห็นพ้องต้องกันว่าประเทศไทยควรจะมีวิสัยทัศน์
ในระยะยาว โดยร่วมกันคิด ร่วมกันทำในแนวเดียวกับที่ทำแผนฯ 8 ซึ่งความจริงเรื่อง วิสัยทัศน์ในปี
ค.ศ.2020 นั้น เคยขอให้ TDRI จัดทำขึ้น เพื่อใช้งานครั้งหนึ่งแล้ว แต่เนื่องจากระยะเวลาสั้น จึงไม่
มีลักษณะที่ระดมความคิดหรือร่วมกันทำ ตามแนวที่จัดทำในครั้งนี้ ในความเห็นของคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เห็นว่าในการจัดทำวิสัยทัศน์ประเทศไทยควรทำในลักษณะ
เป็นกระบวนการที่มาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ให้เกิดมีความรู้สึกว่าคุณคนที่มาร่วมกันคิด ร่วมกันทำนั้น
เป็นเจ้าของวิสัยทัศน์

ผู้เข้าร่วมสัมมนาครั้งนี้มีประมาณ 60 ท่าน โดยได้รวมเอาเฉพาะผู้นำของกลุ่มอาชีพ หรือ
หน่วยงานต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้นำกลุ่ม
ต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชนและคณะผู้บริหารของ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในการสัมมนา ครั้งนี้ ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากมูลนิธิเด็ก มูลนิธิสตรี-
สฤทธวงศ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ภาควิชาความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการพัฒนา และ
ช่วยความร่วมมือเพื่อสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาไทย ซึ่งเป็นแนวความคิดของคณะกรรมการบริหารที่
ไม่ยากให้การสัมมนา ในลักษณะนี้ หรือการดำเนินการในลักษณะนี้ จำเป็นต้องไปอาศัยเงินหรือ
ความช่วยเหลือจากต่างประเทศอย่างที่เคย ทำมา ในเมื่อคนไทยเราเองก็สามารถที่จะช่วยเหลือ
เจือจุนกันได้ ในนามของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขอขอบคุณ
มูลนิธิและหน่วยงานดังกล่าวที่ได้ให้ความช่วยเหลือ

การสัมมนาปฏิบัติการ “ร่วมสร้างวิสัยทัศน์
ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560”

งานในวันนี้คงมีแนวคิดที่อยากจะให้ทุกท่านที่มาร่วมสัมมนาฯ ได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ เพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์ของประเทศไทย ดังนั้นทางคณะผู้จัดทำจึงไม่ได้จัดทำต้นร่างไว้ให้เหมือนกับการสัมมนาทั่ว ๆ ไป จะมีแต่ข้อมูลพื้นฐานที่ทางฝ่ายเลขานุการได้พยายามรวบรวมไว้อยู่ในแฟ้มเอกสารที่แจกให้ทุกท่านแล้ว ทางคณะผู้จัดจะทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและประสานในฐานะฝ่ายเลขานุการ ส่วนผู้บริหารเป็นผู้ที่ร่วมสัมมนากับท่านด้วย ในส่วนตัวผมขออนุญาตไปปฏิบัติภารกิจในปัญหาเรื่อง ท่อแก๊สจากพม่า และได้หารือกับคุณหมอประเวศเรื่องปัญหา ท่อแก๊สจากพม่า ซึ่งเป็นจุดหนึ่ง ที่ร่วมอยู่ในวิสัยทัศน์ของการดูแลสิ่งแวดล้อมด้วย

ในนามของเจ้าหน้าที่สภาพัฒน์ ผู้บริหารและคณะผู้จัดทำขอขอบคุณผู้ร่วมสัมมนาทุกท่าน และมีความรู้สึกอบอุ่นที่ได้อยู่ท่ามกลางท่านผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อยู่ท่ามกลางของความรัก ความเอื้ออาทร ซึ่งสภาพัฒน์เคยได้รับอยู่แล้ว หลังจากที่ต้องไปปฏิบัติหน้าที่ซึ่งอยู่ท่ามกลางทางการเมือง ในบรรยากาศวันนี้ทำให้พวกเรารู้สึกอบอุ่นมากยิ่งขึ้น และมีกำลังใจมากยิ่งขึ้น ขอขอบคุณอีกครั้ง

ในโอกาสนี้ผมขอกราบเรียนเชิญ ท่านประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เปิดการสัมมนาและฝากข้อคิดเห็นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสัมมนาต่อไป

ขอกราบเรียนเชิญครับ

ภาคผนวก 2 :

คำกล่าวเปิดการสัมมนาปฏิบัติการ

โดย ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ที่ ๑

๒๕๓๕

เป็นครั้งแรก

มีผลบังคับใช้

๑๖/๑๑/๓๕

พ.ร.บ.ว่าด้วยการ

พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

มาตรา ๑๖๖

เพื่อให้เป็นไปตาม

คำสั่ง

ที่ ๑๖๖/๓๕

๑๖/๑๑/๓๕

๑๖/๑๑/๓๕

๑๖/๑๑/๓๕

๑๖/๑๑/๓๕

๑๖/๑๑/๓๕

คำกล่าวเปิดการสัมมนาปฏิบัติการ

โดย

ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กราบเรียน ท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาที่เคารพทุกท่าน

ก่อนอื่นผมต้องขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้เกียรติมาร่วมในงานสัมมนาเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งร่วมเป็นเจ้าภาพในการสัมมนา ตลอดจนขอขอบคุณคณะเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การจัดงานในครั้งนี้เป็นไป ด้วยดี

ก่อนที่จะก้าวเข้าสู่หัวใจของการสัมมนา ผมขออนุญาตฝากข้อคิดเห็น 3-4 ประการ ซึ่งหวังว่าจะไม่เป็นการซ้ำ เพราะเมื่อดูจากพื้นฐานของผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่านแล้ว ผมเชื่อว่าไม่มีทางซ้ำท่านทั้งหลายได้

ประการแรก คือเรื่องของห้วงเวลาหรือ timing ของการจัดงาน บางท่านอาจเห็นว่าการจัดทำวิสัยทัศน์ช่วงนี้ไม่เหมาะสม เพราะเป็นช่วงเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ หลายคนประสบกับความลำบากแล้ว และคนอีกจำนวนมากกำลังจะก้าวเข้าสู่ความยากลำบาก ผู้คนกำลังมองไม่เห็นอนาคตข้างหน้าว่า จะเป็นอย่างไร ซึ่งอาจถูกต้องอยู่บ้าง แต่ผมกลับเห็นว่า เป็นช่วงที่เหมาะสม ที่จะเริ่มงานสานสร้างวิสัยทัศน์ เพื่อจุดประกายแห่งความหวังของคน ร่วมกัน เพราะโดยธรรมชาติคนจะเกิดความคิดหรือหาทางรวมตัวกันเมื่อประสบภาวะความลำบากเหมือนองค์สมเด็จพระพุทธเจ้าที่ทรงตรัสรู้ ก็เพราะเริ่มจากทรงมองเห็นถึงความทุกข์และความต้องการที่จะพ้นทุกข์ หรือกรณีที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชที่ทรงกอบกู้บ้านเมืองสำเร็จ ก็เพราะทรงสามารถระดมคนและระดมความคิดให้คนไทยเกิดความรู้สึกร่วมกันว่าจะต้องหาทางทำให้ประเทศเป็นเอกราชพ้นจากการครอบครองของประเทศอื่น ตรงกันข้ามกับยามที่ภาวะเศรษฐกิจเฟื่องฟู ผู้คนมักจะมองไม่เห็นถึงความจำเป็นที่จะร่วมมือ ร่วมใจกัน เพราะต่างคนต่างมีความสุขไม่ตระหนักถึงภัยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ประการที่สอง ทำอย่างไรที่จะให้ประเทศไทยในอนาคตเดินไปใน แนวทางของ “ทางสายกลาง” หรือเป็นไปตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสมดุล ยั่งยืน และประชาชนคนไทยส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นหรืออาจเรียกว่า “อยู่ดีมีสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทย” ทำให้ทุกคนสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีเกียรติ สมศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ โดยจะต้องดูจากทั้งจุดเด่น จุดด้อย โอกาสและภัยคุกคามต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากทั้งภายในประเทศ และที่เกิดขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์”

แนวความคิดหรือความเชื่อเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศในปัจจุบันอาจสรุปได้ว่า แยกเป็น 2 ขั้วหลัก ขั้วแรก เห็นว่าการพัฒนาน่าจะปล่อยเสรีให้เป็นไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก ในขณะที่อีกขั้วหนึ่ง เห็นว่าการพัฒนาควรยืนอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยและพื้นฐานของแต่ละชุมชน ซึ่งต่างฝ่ายต่างมีทั้งข้อดีและข้อเสีย สิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้คือ เราไม่สามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้ในโลกยุคปัจจุบันและในอนาคต จึงจำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งของประเทศชาติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ขณะเดียวกันเราก็ควรจะต้องดูบทเรียนที่ผ่านมาของไทยและของต่างประเทศ เพราะถ้ามุ่งแต่การแข่งขัน หรือวิ่งตามประเทศอื่นโดยไม่คำนึงถึงพื้นฐานของตนเอง เมื่อยามประสบปัญหาเช่นเศรษฐกิจตกต่ำ ผู้คนก็มักจะเดือดร้อนระส่ำระสายไปทั่วเหมือนเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน ประเด็นสำคัญคือ ทำอย่างไรที่จะสร้างสมดุลของเรื่องดังกล่าว โดยนำเอาข้อดีหรือจุดเด่นและโอกาสที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ หรือนำมาผสมผสานหรือตามคัมภีร์ของคุณหมอ ประเวศที่ว่านำมาถักทอ เพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติและประชาชนและเพื่อให้สังคมไทยพัฒนาไปในลักษณะที่เรียกว่า “ก้าวมัน ท้นโลก” หลายท่านบอกว่า ทำไมหยุดอยู่แค่นี้ ทำไม “ไม่ก้าวล้ำ นำโลก” แต่ผมคิดว่า 20 ปีที่สอง เราคงทำอย่างนั้นได้ 20 ปีนี้ ขอเพียง “อยู่ดีมีสุข ก้าวมัน ท้นโลก” ก่อน

ประการที่สาม คือทำอย่างไรที่จะให้วิสัยทัศน์ที่พยายามสร้างขึ้นมามีส่วนสนับสนุนให้เกิดทางเลือกที่หลากหลายในการพัฒนาให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่และกลุ่มคน ในขณะเดียวกันก็ต้องหาทางทำให้คนมีทางเลือกมากขึ้น ในการดำรงชีวิตในการประกอบอาชีพ และในการนับถือศาสนา วัฒนธรรม ฯลฯ

ประการที่สี่ ที่ผมขอฝากที่ประชุมไว้ก็คือ หลังจากการสัมมนาครั้งนี้ ซึ่งเป็นการ “ร่วมคิด ร่วมทำ” กันเป็นอย่างดีแล้ว ทำอย่างไรที่จะสร้างกระแสหรือขยายผล เรื่องการจัดทำวิสัยทัศน์ให้กระจายไปอย่างทั่วถึงในทุก พื้นที่และทุกกลุ่มคน เหมือนร่างรัฐธรรมนูญฉบับ ส.ส.ร. ที่กำลังดำเนินการอยู่ทำอย่างไรที่จะหาทางปลุกจิตสำนึกของคนไทยให้เข้ามามีส่วน “ร่วมคิด ร่วมทำและร่วมรับประโยชน์จากวิสัยทัศน์ที่ร่วมกันสร้างขึ้น” ซึ่งจำเป็นที่จะต้องสร้างระบบและกระบวนการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และถือเป็นเรื่องที่ทำทลายความสามารถของทุกคน

แรงดลใจหนึ่งที่หลายๆ ท่านคงจะมีคล้ายๆ กับผม ที่ระลึกว่าเมื่อ 51 ปีที่แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ผมถามตัวเองและหลายๆ ท่านว่า คนไทยแต่ละคนนั้นได้สนองพระปฐมบรมราชโองการ เหมือนอย่างพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงปฏิบัติภารกิจของท่านตลอดมา 51 ปี หรือไม่ เมื่อถามคำถามนี้ และพิจารณาโดยละเอียดถี่ถ้วน พบว่า มีคนไทยอยู่เป็นจำนวนไม่น้อยที่ทำอย่างนี้ แต่หลายท่านอาจจะไม่ได้ตระหนัก และได้เข้าใจซาบซึ้งถึงพระปฐมบรมราชโองการ ดังนั้นจึงขอฝากท่านทั้งหลายที่อยู่ในห้องนี้ และต่อไปที่จะขยายผลไปข้างหน้าว่า “เราจะสนองพระปฐมบรมราชโองการได้อย่างไร”

ผมต้องขอโทษที่ใช้เวลามาพอสมควร ในโอกาสนี้ผมขอเปิดการสัมมนา เชิงปฏิบัติการ “ร่วมสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ.2560” และขออำนวยการให้การจัดการสัมมนาครั้งนี้สำเร็จ ลุล่วงและบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทุกประการ

ขอบคุณครับ

ภาคผนวก 3 :

สาระสำคัญการสัมมนาแยกตามภาคสัมมนา

- ภาคที่ 1 : การบรรยายนำเสนอและอภิปราย
“ความพยายามจัดทำวิสัยทัศน์ประเทศไทยและประสบการณ์จากนานาชาติในการจัดทำวิสัยทัศน์”
- ภาคที่ 2 : การประชุมกลุ่มย่อยและอภิปราย
“ประเทศไทยผ่านร้อนผ่านหนาวมาได้อย่างไรในช่วง 30 ปี”
- ภาคที่ 3 : การประชุมกลุ่มย่อยและอภิปราย
“มองกว้างไกลวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560”
- ภาคที่ 4 : การประชุมกลุ่มย่อยและอภิปราย
“เส้นทางสำคัญสู่วิสัยทัศน์ประเทศไทย”
- ภาคที่ 5 : การประชุมกลุ่มย่อยและอภิปราย
“แนวทางดำเนินงานเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยที่ทุกส่วนของสังคมร่วมเป็นเจ้าของและนำไปประยุกต์ใช้”

สรุปการบรรยายนำเสนอและอภิปรายภาคที่ 1

“ความพยายามจัดทำวิสัยทัศน์ประเทศไทยและ ประสบการณ์จากนานาชาติในการจัดทำวิสัยทัศน์”

1. สรุปการบรรยายนำเสนอ

ผู้ทรงคุณวุฒิธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์ ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่าวัตถุประสงค์ของการบรรยายครั้งนี้ก็เพื่อเป็นการปูพื้นฐานให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาทราบถึงประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องการจัดทำวิสัยทัศน์ สำหรับการบรรยายประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ ๆ 4-5 เรื่อง สรุปได้ดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายของคำว่า “วิสัยทัศน์”

ผู้บรรยายได้ชี้แจงว่า “วิสัยทัศน์” คือภาพในอนาคตของประเทศหรือองค์กร ที่ผู้นำและสมาชิกร่วมกันวาดฝันหรือสร้างจินตนาการขึ้นโดยมีพื้นฐานอยู่ บนความจริงในปัจจุบัน เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ ภารกิจ ค่านิยมและความเชื่อมั่นเข้าด้วยกัน มีพลัง ทำทายทะเยอทะยาน มีความเป็นไปได้ และเน้นถึงความมุ่งมั่นที่จะนำสิ่งที่ยิ่งใหญ่หรือดีที่สุดให้กับสังคมหรือลูกค้า

“วิสัยทัศน์” ไม่ใช่คำขวัญบนฝาผนัง ไม่ใช่ข้อความที่ระบุถึงเป้าหมาย จุดประสงค์ และหน้าที่ขององค์กรและไม่ใช่เหตุผลของการทำงานแต่ละวันตามหน้าที่แต่ “วิสัยทัศน์” จะต้องเป็นจิตสำนึกที่มีชีวิต มีอนาคต มีพลัง จะต้องเป็นพลังเคลื่อนไหว พฤติกรรมของคนและองค์กร เพิ่มความหมายให้งานที่ทำ และจะต้องบอกให้รู้ว่าเราจะไปทางไหน? ไปกันอย่างไร? และมีอะไรชี้วัดว่าจะไปถึงคือต้องมีทั้งตัวเป้าหมายและเครื่องชี้วัดผลสำเร็จ

1.2 ความจำเป็นที่ต้องมีและประโยชน์ของวิสัยทัศน์

- (1) วิสัยทัศน์จะสร้างพลังให้แก่องค์กร เพราะจะทำให้องค์กรมีการรวมตัวเพื่อก้าวไปในทิศทางเดียวกัน
- (2) วิสัยทัศน์ใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธุรกิจภาคเอกชนหลายแห่งที่ประสบผลสำเร็จในเชิงธุรกิจอย่างยั่งยืน มีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จักทั่วโลก สามารถทำกำไรระยะยาวอย่างดีเลิศ เกิดจากการที่บริษัทมี “วิสัยทัศน์” ที่ชัดเจน

- (3) “วิสัยทัศน์” จำเป็นสำหรับโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งส่งผลทำให้โลกมีการแข่งขันและตลาดไร้พรมแดนมากขึ้นสร้างทั้งโอกาสและความเสี่ยง ผู้ที่มีความสามารถปรับตัวได้เร็วและมองกว้าง จะได้เปรียบ ส่วนผู้ที่บริหารงานในรูปแบบเดิมและมองแคบ จะเป็นฝ่ายเสียเปรียบ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงระบบบริหารจัดการต้องสร้างความเป็นผู้นำ (leadership) พร้อม ๆ กัน

และได้ยกตัวอย่างถึงผลงานการวิจัย การประกอบอาชีพของนักศึกษาที่จบจาก Harvard Business School ซึ่งมีแนวโน้มที่จะประกอบอาชีพอิสระ โดยเป็นผู้นำหรือผู้บริหารมีอาชีพในบริษัทเล็ก ๆ ของตนเองมากขึ้นทุกที รวมทั้งได้สรุปถึงหลักการเก่า และหลักการใหม่ในการบริหารงาน โดยเน้นว่าองค์กรที่ดีในอนาคตจะต้องมีโครงสร้างที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา มีการจัดองค์กรในแนวราบ ใช้วิธีการทำงานเป็นทีม มีวิสัยทัศน์คือมองระยะยาว มุ่งภาระกิจ มองกว้างและรู้ทันโลก

1.3 ความพยายามในการจัดทำวิสัยทัศน์ของประเทศไทย

ในอดีตประเทศไทยมีผู้นำที่มีความใฝ่ฝันหรือมีวิสัยทัศน์และประสบผลสำเร็จมาแล้ว เช่น สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชปณิธานชัดเจนปรากฏในพระปฐมบรมราชโองการที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์แห่งมหาชนชาวสยาม” ซึ่งถือได้ว่า เป็นทั้งวิสัยทัศน์ ค่านิยม จุดหมายหลักและภารกิจที่ครบถ้วนชัดเจนที่สุด

ความพยายามในการจัดทำวิสัยทัศน์ของประเทศไทย ปรากฏเป็นรูปธรรมครั้งแรก ในการจัดทำแผนพัฒนา ฉบับที่ 8 โดยได้ระบุถึง “สังคมไทยที่พึงปรารถนาในอนาคต” (ภายในปี พ.ศ. 2563) ไว้ในปฐมบทของแผนฯ และในการสัมมนาเฉลิมพระเกียรติ เรื่อง “วิสัยทัศน์เศรษฐกิจและสังคมไทย” โดยกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ 9 ประการ หรือที่เรียกว่า นวทัศน์ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามีความชัดเจนพอสมควร เพราะทำให้มองเห็นภาพว่าจะไปไหน ไปอย่างไร และมีเครื่องชี้วัดว่าไปถึงไหนแล้ว

1.4 ประสบการณ์ของต่างประเทศในการจัดทำวิสัยทัศน์

ในระหว่างที่ผ่านมาหลายประเทศได้จัดทำวิสัยทัศน์ขึ้นแล้ว โดยมีตัวอย่างปรากฏอยู่ในเอกสารประกอบการประชุม พร้อมทั้งยกตัวอย่างกรณีผู้นำสหรัฐอเมริกาบางท่านที่เคยประกาศความมุ่งมั่นและประสบผลสำเร็จมาแล้ว ส่วนในกรณีของประเทศไทยมาเลเซียก็ได้มีการจัดทำวิสัยทัศน์ โดยมีผู้นำมาเลเซียได้ประกาศเจตนารมณ์ที่จะพัฒนาประเทศ

ให้เจริญเทียบเท่ายุโรปและอเมริกาและตั้งเป้าหมาย “จะเป็นประเทศพัฒนาแล้วอย่างเต็มที่ภายในปี 2020” โดยระบุความหมายของการเป็นประเทศพัฒนาแล้วอย่างชัดเจน รวมทั้งความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะข้อท้าทาย 9 ประการ เพื่อให้บรรลุถึงวิสัยทัศน์ที่วางไว้

1.5 ข้อเสนอเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดทำวิสัยทัศน์ของประเทศไทย

ผู้บรรยายเน้นการพัฒนาประเทศในอนาคตจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการ โดยจะต้องอาศัยทั้งการสร้างสภาวะความเป็นผู้นำ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากประเทศไทยขาดผู้นำทางการเมืองที่เข้มแข็งดังนั้น “การจัดทำวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ.2560” จึงควรเริ่มต้นจากการระดมความคิด ความอ่านจากกลุ่มผู้นำในลักษณะ collective leadership เพื่อร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายและแนวทางการพัฒนาประเทศ ต่อจากนั้นก็กระตุ้นและจูงใจให้ทุกฝ่ายในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นให้เกิดความผูกพันในการร่วมกันสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน ตลอดจนการติดตามผล ซึ่งการดำเนินงานในลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดของกรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มให้เกิดการประชุมสัมมนาในครั้งนี้

ท้ายที่สุดผู้บรรยายได้เชิญชวนให้ที่ประชุมเสนอข้อคิดเห็นเบื้องต้นเพื่อปูพื้นฐานไปสู่การประชุมภาคต่อ ๆ ไป

2. สรุปข้อคิดเห็นจากที่ประชุมสัมมนา

หลังจากการบรรยายของผู้ทรงคุณวุฒิ นายธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์ ปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมสัมมนาหลายท่านได้เสนอข้อสังเกตและข้อคิดเห็นกันพอสรุปได้ดังนี้

- 2.1 ในการจัดทำวิสัยทัศน์ในเบื้องต้นควรให้เกิดความชัดเจนว่าจะให้เป็นวิสัยทัศน์ของใครเพื่อใคร? (ผู้นำประเทศหรือนักวางแผน) เพราะมุมมองและประสบการณ์ของแต่ละฝ่ายอาจต่างกัน มีขั้นตอนและแนวทางในการดำเนินงานชัดเจน และวิสัยทัศน์ที่จะเป็นประโยชน์ มีคุณค่าควรเป็นวิสัยทัศน์ของผู้นำประเทศ ซึ่งจะต้องมีความเป็นไปได้ และยืนอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง
- 2.2 การจัดทำวิสัยทัศน์เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและเป็นประโยชน์ จะต้องมีผู้นำที่เข้มแข็งมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว แต่เนื่องจากประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำและรัฐบาลบ่อย ขาดความต่อเนื่อง ประกอบกับนักการเมืองส่วนหนึ่งมาจากผู้มีอิทธิพลและเป็นนักธุรกิจการเมืองที่มีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่ ดังนั้นในการสร้างวิสัยทัศน์ประเทศไทยจึงควรเริ่มจากกลุ่มผู้นำจากภาคการพัฒนาดังกล่าว หรือพหุภาคี ซึ่งรวมทั้งสื่อมวลชน

เพื่อเป็นขุมปัญญาชี้เป้าหมายให้ผู้นำประเทศดำเนินการอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสถานการณ์ปัจจุบัน จำเป็นที่จะต้องเลือกเรื่องที่จะปฏิรูปเร่งเป็นการด่วน 3-4 เรื่อง เช่น เรื่องเศรษฐกิจ การเมือง ระบบราชการ และการปฏิรูปการศึกษา

- 2.3 ในกรณีของประเทศไทยการจัดทำวิสัยทัศน์ น่าจะเริ่มจากกลุ่ม ซึ่งพอมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องวิสัยทัศน์พอสมควร โดยทำให้ลักษณะ collective leadership การจัดทำจะต้องคำนึงสภาพของประเทศไทยสังคมไทยในระยะ 20-25 ปีข้างหน้า ในกรณีที่ปล่อยให้ไปไปตามแนวโน้มที่เป็นอยู่ และทำอย่างไรที่จะหาทางทำให้คนไทยมีความสุข สังคมไทยเป็นสังคมที่น่าอยู่ในอนาคต
- 2.4 การจัดทำวิสัยทัศน์ แม้จะเป็นงานที่ยาก/ยุ่งและต้องทำเป็นระยะยาว แต่ก็เป็นเรื่องที่สมควรทำ เพราะมิฉะนั้นนอกจากคนไทยจะทะเลาะกันเองเหมือนไก่ในข่งแล้ว ผลสุดท้ายบ้านเมืองก็จะล่มสลาย การจัดทำวิสัยทัศน์ ควรคำนึงถึงสิ่งดี ๆ ที่มีอยู่ในสังคมไทย เช่นสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีประสิทธิภาพ มีความต่อเนื่อง และเป็นประโยชน์อย่างมหาศาล และนอกจากจะทำให้สังคมไทยยืนอยู่ได้ในสังคมโลกแล้ว จะต้องคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันในภูมิภาคด้วย โดยสามารถอยู่ร่วมกับความแตกต่างบนพื้นฐานตัวรอง
- 2.5 การจัดทำวิสัยทัศน์ ควรคำนึงถึงสภาพของประเทศที่เป็นอยู่ ไม่ตามอย่างต่างประเทศ เพราะการที่มีผู้นำประเทศที่เข้มแข็ง มีความต่อเนื่องโดยลึก ๆ อาจเกิดผลเสียเพราะขึ้นกับบุคคลคนเดียว ประเด็นคือทำอย่างไรจะทำให้ผู้นำและประชาชนส่วนใหญ่มีปัญหา แม้จะไม่มีความรู้มากนัก แต่ก็พร้อมที่จะเรียนรู้ ซึ่งทำให้สามารถมองเห็น รู้เท่าทันและอยู่กับโลกแห่งความเป็นจริง และการใช้วิธีการ collective leadership ในการร่วมสร้างวิสัยทัศน์จะทำให้คนมีความสุข ไม่ยึดติดกับความเป็นตัวเป็นตน
- 2.6 วิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นจะต้องมีลักษณะที่มีพลัง มีหัวใจ ใจเร้า กระตุ้นให้คนสนใจ และเกิดความรู้สึกในการรวมตัวกันทำงานเพื่อให้บรรลุถึงวิสัยทัศน์ที่วางไว้ การดำเนินงานควรเริ่มจาก strategic group หรือเป็นกลุ่มคนที่เป็นแกนซึ่งสังคมยอมรับ แล้วค่อย ๆ ขยายลงไปยังกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำประเทศ และประชาชน โดยสร้างกระบวนการให้ทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วมในการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ วิสัยทัศน์ของประเทศไทยอย่างกว้างขวาง
- 2.7 ในการจัดทำวิสัยทัศน์จะต้องคำนึงถึงความชัดเจน ครบถ้วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีความเชื่อมโยงและสามารถแยกแยะได้ระหว่างอุดมการณ์แห่งชาติ วิสัยทัศน์แห่งชาติ นโยบายแห่งชาติ วาระแห่งชาติ และผลประโยชน์แห่งชาติ เพราะในบางกรณีสิ่งที่เข้าใจว่าเป็นวิสัยทัศน์อาจเป็นเพียงผลประโยชน์หรือเพียงเสี้ยวเดียวของ “วิสัยทัศน์” เท่านั้น รวมทั้งควรพยายามหาเส้นทางสำคัญ ๆ ที่จะบรรลุถึงวิสัยทัศน์ด้วย

- 2.8 ในการจัดทำวิสัยทัศน์จะต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งทำให้สังคมมีลักษณะที่เป็นพลวัต คาดการณ์ยาก ซับซ้อน ใหญ่ขึ้นและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันมากขึ้น จะต้องคำนึงถึงการอยู่ร่วมกับสังคมอื่นที่มีความหลากหลายควบคู่กับการยืนอยู่บนพื้นฐานสังคมแบบไทยและในการจัดทำวิสัยทัศน์จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงทั้งเนื้อหา และกระบวนการไปพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงและสามารถทำให้บรรลุผลอย่างจริงจัง
- 2.9 ในการจัดทำวิสัยทัศน์แห่งชาติ ควรคำนึงถึงประเด็นที่จะทำให้ทุกฝ่ายอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก คือระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ด้วยกัน และระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ โลกและจักรวาล ซึ่งเป็นบรมธรรม

การสัมมนาภาคที่ 2

“ในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา ท่านคิดว่ามีเหตุการณ์ วิวัฒนาการ หรือ การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและมีผลกระทบสูงอะไรบ้าง ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยได้มีการพัฒนาและ/หรือการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เช่น การพัฒนา เศรษฐกิจ คนและสังคมไทย วัฒนธรรม การเมืองและการปกครอง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และการต่างประเทศ เป็นต้น”

ด้านสังคม

เศรษฐกิจ

จุดประสงค์ของการสัมมนาภาคที่ 2 : เพื่อวิเคราะห์และรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ในช่วงที่ผ่านมา

ผลงานที่ต้องการ : ภาพรวมสถานการณ์สำคัญของการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน

วิธีการประชุม : I งานที่ทำตามลำดับ

1. ลำดับเหตุการณ์ หรือการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ
2. จัดบันทึกไว้ในกระดาษที่จัดให้
3. เลือกข้อที่ท่านคิดว่าสำคัญที่สุดด้านละหนึ่งข้อ
4. เขียนข้อความลงบนแผ่นการ์ดโดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้
เขียนข้อความตัวโตโดยใช้ปากกา Marker
บนการ์ดหนึ่งใบจะเขียนเหตุการณ์ได้หนึ่งอย่าง
เขียนหัวข้อกำกับว่าท่านคิดว่าเป็นเหตุการณ์ด้านใด

II การทำงานในกลุ่มย่อย

5. เลือกประธาน ผู้เสนอรายงานกลุ่ม และเลขานุการ
6. เสนอความคิดเห็นของท่านในกลุ่มย่อย โดยที่สมาชิกควร
 - ฟังอย่างตั้งใจ เพื่อทำความเข้าใจ ทั้งสาระและคุณค่าของสิ่งที่แต่ละคนนำเสนอ
 - เปิดใจ ให้เกียรติ และเห็นคุณค่า โดยไม่วิพากษ์วิจารณ์
 - ถามคำถามเพื่อความชัดเจน
 - ให้โอกาสแต่ละคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ครอบงำ
7. รวบรวมความคิดของสมาชิกกลุ่มในรอบแรก จัดหมวดหมู่และลำดับเหตุการณ์
8. สมาชิกกลุ่มเพิ่มเติมข้อคิดเห็นอื่นๆ ที่แตกต่างจากข้อที่ได้เสนอแล้วจนครบทุกคน
9. สังเคราะห์ภาพรวมและเตรียมเสนอรายงานของกลุ่ม (ใช้แผ่นใส)

สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยและอภิปรายภาคที่ 2

“ประเทศไทยผ่านร้อนผ่านหนาวมาได้อย่างไรในรอบ 30 ปี”

ในรอบ 30 ปีมีเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้น ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งผลดีและโอกาส กับผลเสียและข้อจำกัด สรุปสาระสำคัญดังนี้

1. เหตุการณ์ด้านเศรษฐกิจ

ในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ภาวะเศรษฐกิจไทยมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการปรับตัวทางเศรษฐกิจ จากเกษตรเป็นอุตสาหกรรมมากขึ้น แม้จะประสบความสำเร็จด้านการขยายความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สภาพเศรษฐกิจโลกเอื้ออำนวย แต่การพัฒนาประเทศยังขาดความสมดุล กลไกการกระจายความเจริญยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร แม้สัดส่วนของชนยากจนจะลดน้อยลงก็ตาม ภาคเกษตรพัฒนาได้น้อยลง ความล้มเหลวจากภาคเกษตร ทำให้เกษตรกรไทยย้ายไปทำงานภาคอุตสาหกรรมด้วยความจำเป็น จากวิกฤตการณ์น้ำมัน ทำให้พยายามปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ พัฒนาดตลาดทุน ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า เป็นต้น และจากกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้มีการแข่งขันกันมากขึ้นด้วย เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นผลกระทบทั้งด้านดีและเพิ่มโอกาส รวมทั้งผลเสียและข้อจำกัด สรุปได้ดังนี้

1.1 ผลดีและโอกาส

- (1) มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ การปรับโครงสร้างภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ พัฒนาจาก import substitution เป็น export-led growth มีการพัฒนาระบบการเงิน พัฒนาแหล่งพลังงานในประเทศ มีการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น และย้ายฐานการผลิต การนำทุน รวมทั้งเทคโนโลยีสู่ประเทศ รวมทั้งการปรับบทบาทใหม่ของชนชั้นกลาง ให้เป็นกลุ่มนำความคิดในสังคมและการเมือง ตลอดจนก่อให้เกิดอำนาจซึ่งมาจากกลุ่มนี้มากขึ้น
- (2) การปรับตัวให้รับกระแสโลกาภิวัตน์ โดยการประสานงานร่วมกันของกลุ่ม ASEAN กลุ่ม EATO กลุ่ม AFTA การเปิดเสรีการค้า การเงิน การพัฒนาความสัมพันธ์ของ Thai-Sino รวมทั้งการร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านด้วย

1.2 ผลเสียและข้อจำกัด

- (1) แม้การขยายตัวจะประสบความสำเร็จแต่ไม่สมดุลและไม่ต่อเนื่อง เพราะบางช่วงเศรษฐกิจขยายรวดเร็วเกินไปและเป็นผลโยงสู่ปัญหาสังคม เป็นการเคลื่อนย้ายแรงงาน การใช้ที่ดิน เป็นต้น ทุนนิยมแบบฟองสบู่ (ที่ดิน ตลาดหุ้น) ภาคเกษตรได้รับการพัฒนาน้อยลง การผลิตแรงงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ปัญหาการกระจายรายได้ ปัญหาการออม ปัญหาการลงทุนเพิ่มขึ้น พฤติกรรมชนชั้นกลางปรับเปลี่ยนทิศทางทั้งด้านบริโภคนิยมและวัตถุนิยม ได้รับความคิดโดยขาดการกลั่นกรอง เพราะเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมาก ขาดการพัฒนาเทคโนโลยี และใช้เทคโนโลยีสูงขึ้น เป็นเพียงผู้ซื้อเทคโนโลยี รวมทั้งละเลยความรู้พื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีความจำเป็นมากต่อการพัฒนา
- (2) ระบบการพัฒนา การบริหาร การจัดการ ภายในประเทศไม่พร้อมที่จะรองรับการเปิดกระแสโลกาภิวัตน์อย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันสูง ตลาดหุ้นผันผวน และมีภาระหนี้ต่างประเทศเพิ่มขึ้น

จากเหตุการณ์และผลกระทบทางเศรษฐกิจดังกล่าว มีความเชื่อมโยงต่อสภาพสังคมของประเทศไทยสรุปได้ดังนี้

2. เหตุการณ์ด้านสังคม

ประเทศไทยมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจคนไทย สังคมไทย สามารถสร้างสันติจากภัยคุกคามทางการเมือง การพัฒนาสาธารณสุข และการดำเนินงานตามนโยบายประชากรช่วยบรรเทาปัญหาหลายด้านทางสังคม แต่การพัฒนาที่ผ่านมาเป็นด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก ละเลยด้านสังคม พัฒนาเมืองมากกว่าชนบท พัฒนาอุตสาหกรรมมากกว่าเกษตรกรรม กลไกของรัฐไม่ประสิทธิภาพไม่มีเสถียรภาพ และไม่ทันสมัย ระบบอุปถัมภ์และการประนีประนอมมากกว่าการแตกหัก มีการปรับเปลี่ยนอำนาจที่มาด้วยความร้ายแรงและอำนาจที่มาจากข้อมูลข่าวสาร สื่อสารมวลชนและอิทธิพลในสังคมไทยมากขึ้น รวมทั้งกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้มีการพัฒนาข่าวสารสนเทศ และกระแสวัฒนธรรมตะวันตกมีอิทธิพลต่อสังคมไทยมากขึ้นด้วย

2.1 ผลดีและโอกาส

- (1) สังคมไทยมีความประนีประนอม มีสันติสุข คนไทยมีภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนา เพราะมีโอกาสด้านการศึกษาและพัฒนาอาชีพมากกว่าเดิม มีชุมชนกลางมากขึ้น การพัฒนาด้านสาธารณสุขอย่างกว้างขวาง ทั้งด้านบริการสุขภาพพลาสมา ระบบสาธารณสุขพื้นฐาน การลดปัญหาภาวะ

- ๖. ทุพโกชนาการ การพัฒนาเด็ก การประกันสังคม การลดลงของอัตราการเพิ่มประชากร การมีอายุยืนกว่าเดิมเป็นผลดีกับสังคมไทย และสอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ซึ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา
- (2) คนไทยมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น สื่อมวลชนมีคุณภาพเสรีภาพ มีบทบาทต่อสังคม ทำให้คนมีความรู้ขึ้น สามารถรับรู้ข่าวสารได้รวดเร็ว ถูกต้อง และใกล้เคียงความเป็นจริงมากขึ้น

2.2 ผลเสียและข้อจำกัด

- (1) แม้จะมีการพัฒนามากขึ้น แต่ยังมีข้อจำกัดและผลเสียด้านครอบครัวและชุมชนดั้งเดิมล่มสลาย เน้นวัตถุนิยม บริโภคนิยม แข่งขัน และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากขึ้น ชาดวินัย มีความเสื่อมทางศีลธรรม สังคมขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน วิถีชีวิตคนในเมืองมีอันตรายมากขึ้น สภาพความเป็นอยู่แออัดไม่น่าอยู่ การศึกษายังไม่ได้คุณภาพและมาตรฐาน ขาดการประเมินเพื่อประกันคุณภาพ ข้อจำกัดด้านการเรียนภาษาต่างประเทศ ทำให้ขาดโอกาสในยุคโลกาภิวัตน์ การวิจัยและพัฒนาไม่พัฒนาเท่าที่ควร
- (2) ผลกระทบจากการตั้งฐานทัพของทหารอเมริกัน ทำให้ธุรกิจทางเพศขยายตัวมากขึ้น นอกจากนั้นกระบวนการยุติธรรมยังเสื่อมโทรม มีคอร์รัปชันมากขึ้น การใช้กฎหมายหย่อนยาน แนวคิดทางสังคมและการเมืองยังขัดแย้ง ไม่สามารถหาทางออกการพัฒนาที่เหมาะสมได้

นอกจากเหตุการณ์และผลกระทบทางสังคมแล้วยังมีความเชื่อมโยงสู่ภาวะการเมืองสรุปได้ดังนี้

3. เหตุการณ์ด้านการเมือง

แม้ประเทศไทยจะอยู่อย่างสันติ แต่บางช่วงเวลามีเหตุการณ์ด้านการเมืองหลายด้านเกิดขึ้น เช่น ความไม่สงบช่วงการปกครองโดยรัฐบาลทหาร มีการเรียกร้องประชาธิปไตย ช่วง 14 ต.ค. 2516 และ 6 ต.ค. 2519 รวมทั้งช่วงพฤษภาทมิฬ ต่อมาภายหลังได้มีการใช้การเมืองนำหน้าการทหาร คนไทยมีประชาธิปไตยมากขึ้น กระแสการเมืองภายนอกประเทศเอื้ออำนวยมากขึ้น แต่เกิดธุรกิจการเมือง ทำให้มีการใช้อิทธิพลและการซื้อเสียงมากขึ้น ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อสังคมไทย คือ

3.1 ผลดีและโอกาส

- (1) การมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมการใกล้เคียงและยุติความขัดแย้ง รวมทั้งมีทางออกร่วมกันด้วยดี ทำให้คนไทยมีประชาธิปไตยและเสรีภาพมากกว่าเดิม มีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่แสวงหาสังคมแบบสังคมนิยม แม้จะถูกปิดกั้นมาในช่วงแรกก็ตาม ลดการก่อการร้ายของพรรคคอมมิวนิสต์
- (2) จากการนำนโยบาย 66/2523 มาใช้ทำให้มีการเมืองนำหน้าการทหาร เปิดโอกาสให้ “ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย” กลับเข้าสู่สังคมคนไทยมีเสรีภาพขึ้น และมีการเร่งรัดพัฒนาชนบทเป็นมาตรการหนึ่งบรรเทาปัญหาการเมือง

3.2 ผลเสียและข้อจำกัด

- (1) เนื่องจากช่วงปกครองโดยรัฐบาลทหารซึ่งเกิดความไม่สงบในประเทศขึ้น อิทธิพลทหารแทรกแซงทุกวงการ เกิดความแตกแยกในกลุ่มคนไทย การก่อการร้ายพรรคคอมมิวนิสต์ยังรุนแรง คนไทยขาดความเป็นเอกภาพ และทำให้ระบบพรรคการเมืองชะงักเป็นผลโยงไปสู่ความร่วมมือจากต่างประเทศที่ลดน้อยลงด้วย
- (2) ธุรกิจการเมืองมีผลเสียต่อประชาธิปไตย มีการซื้อเสียงใช้อิทธิพล ระบบการเลือกตั้งที่ไม่ดี เกมสการเมืองในสภาเลวลง พัฒนาการเมืองไม่เป็นระบบ การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยๆ การขาดเสถียรภาพทางการเมือง การเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์แพร่หลายทำให้มีการต่อต้าน เพราะการบริหารประเทศไม่ทันต่อความต้องการประชาธิปไตย ขาดประสิทธิภาพการบริหารการจัดการและไม่ทันต่อสถานการณ์โลก

4. เหตุการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม

จากการพัฒนาที่ผ่านมา มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมากมายและถูกทำลายสภาพแวดล้อมทั้งในเมืองและชนบทเสื่อมโทรมมากขึ้น สภาพแวดล้อมเมืองยังไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร ทำให้เมืองไม่น่าอยู่ แม้จะมีการตื่นตัวด้านอนุรักษ์ ฟื้นฟูและพัฒนาสิ่งแวดล้อมและนำ พ.ร.บ. สิ่งแวดล้อม มาใช้ก็ตาม จากเหตุการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศไทยหลายด้าน

4.1 ผลดีและโอกาส

- (1) ได้มีความตื่นตัวและนำเรื่องสิ่งแวดล้อมผนวกไว้ในแผนพัฒนาประเทศ โดยพยายามอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม เช่น การนำ พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อมตั้งแต่ พ.ศ. 2518 มาใช้ และมีการแก้ไขเพิ่มเติม เป็นฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2535 รวมทั้งได้มีความพยายามจะนำอนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) มาใช้ เพื่ออนุรักษ์และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการนำและส่งเสริมเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมด้วย

4.2 ผลเสียและข้อจำกัด

- (1) การพัฒนาประเทศที่ผ่านมามีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยการผลิตอย่างฟุ่มเฟือย ขาดความระมัดระวัง ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม มีความแห้งแล้ง เกิดอุทกภัย มีปัญหาเรื่องดิน น้ำ ป่าไม้ มลพิษทั้งในเมืองและชนบท ทำให้ไม่น่าอยู่ รวมทั้งยังขาดกลไกการบริหารการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความขัดแย้ง การจัดการและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

การสัมมนาภาคที่ 3 มองกว้างไกล วิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560

“สมมุติว่าปัจจุบันท่านมีลูกหรือหลานที่ท่านรักมาก อายุประมาณไม่เกิน 5 ขวบ ท่านคิดว่าอีก 20 ปีจากนี้ไป ท่านใฝ่ฝันและอยากให้เด็กคนนี้ได้เติบโตและอยู่ในประเทศไทยที่มีสภาพเป็นอย่างไร”

จุดประสงค์ของการสัมมนาภาคที่ 3 : การระดมความคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อร่วม

กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทยใน 20 ปี ข้างหน้า

ผลงานที่ต้องการ : วิสัยทัศน์ของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2560

วิธีการประชุม : I การคิดตามลำพัง

1. วาดภาพที่สื่อสภาพของประเทศไทยที่พึงปรารถนาในปี 2560
บนกระดาษที่แจก

2. วิเคราะห์และพิจารณาภาพของตนเองและลำดับเรื่องไว้

II การระดมความคิดในกลุ่มย่อย

3. สมาชิกกลุ่มร่วมระดมความคิดในกลุ่มย่อย
4. เลือกประธาน ผู้เสนอรายงานของกลุ่ม และเลขานุการ
5. สมาชิกทุกคนอธิบายภาพและความหมายของภาพให้สมาชิกในกลุ่ม
(อย่างกระชับ และตรงประเด็น)
6. สมาชิกในกลุ่มทุกคนพยายาม:
 - ฟังอย่างตั้งใจ เพื่อทำความเข้าใจ ทั้งสาระและคุณค่าของสิ่งที่แต่ละคนนำเสนอ
 - เปิดใจ ให้เกียรติ และเห็นคุณค่า โดยไม่วิพากษ์วิจารณ์
 - ถามคำถามเพื่อความชัดเจน
 - ให้โอกาสแต่ละคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ครอบงำ
7. รวบรวมประเด็นที่เหมือนและแตกต่างจากภาพของสมาชิก
8. สร้างภาพ “ของเรา” เป็นภาพรวมของกลุ่ม (วาดลงบนแผ่นใส)
9. ภาพ “ของเรา” ควรสื่อความหมายที่มาจากภาพของสมาชิกโดยรวม
10. สังเคราะห์ภาพรวมและเตรียมรายงานผลในกลุ่มใหญ่

สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยและอภิปรายภาคที่ 3

“มองกว้างมองไกล วิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ พ.ศ. 2560”

ผู้เข้าร่วมสัมมนาให้ความเห็นถึงประเทศไทยในปี 2560 ที่พึงปรารถนา ในมุมมองถึงภาพรวมของประเทศ คน สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ดังนี้

1. ภาพรวม

- 1.1 ประเทศไทยมี “สันติประชาธรรม” คือ ทุกชีวิตมีสิทธิที่จะอยู่ในประเทศไทยอย่างเท่าเทียมกันและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ประชาชนได้รับการคุ้มครองดูแลและพัฒนาอย่างมีความสุขและมีความเท่าเทียมกันในสังคม
- 1.2 ประเทศมีดุลยภาพโดยมีความสมดุลในการพัฒนาทุกส่วนรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตพื้นฐานที่แข็งแกร่งของประเทศที่สำคัญ ได้แก่ ความมีสติปัญญามีทัศนคติของการมองกว้าง-มองไกล ร่วมพลังสร้างสรรค์ ประชาชนมีคุณธรรมก่อให้เกิดพลังทางศีลธรรมของสังคม

2. คน

- 2.1 คนเป็นคนดี มีเมตตาธรรม จริยธรรม มีศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยว และมีสุขภาพจิตดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตใจสาธารณะ คือ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น มีงานทำและรายได้สามารถส่งเสริมความกินดีอยู่ดี สุขภาพดี และมีความเป็นอิสระในชีวิต
- 2.2 มีความรู้ความสามารถจากการได้รับโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และการศึกษาที่มีคุณภาพ เมื่อประกอบกับใจที่เปิดกว้างและโลกทัศน์ที่เป็นสากล จึงเป็นคนที่มีศักยภาพสูงสามารถปรับตัวได้ทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีทุกระยะ อย่างไรก็ตามยังมีการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายคงความเป็นเอกลักษณ์ไทย

3. สังคม

- 3.1 ครอบครัวมีความอบอุ่นและมีความสุข สภาพแวดล้อมเมืองน่าอยู่ มี 50 เมืองใหญ่สำหรับประชากรประมาณ 50 ล้านคน มีการจัดระบบผังเมืองที่เหมาะสม มีระบบสื่อสารและคมนาคมขนส่งทั่วถึงทั้งในเมืองและเชื่อมโยงระหว่างเมืองและชนบท ปราศจากมลพิษ มีธรรมชาติแวดล้อมที่คนสามารถอยู่ร่วมได้อย่างมีความสุข

- 3.2 สังคมเป็น “ประชาสังคม” คือ มีเอกลักษณ์ไทยในด้านวัฒนธรรมและศิลปกรรม แต่อยู่ร่วมกับนานาชาติอย่างมีศักดิ์ศรี มีการปฏิบัติตามกฎหมาย มีระเบียบ และความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน มีบริการสังคมที่ดี สังคมมีความหลากหลายที่ทุกส่วนมีความเข้มแข็ง แต่ยอมรับซึ่งกันและกันนำไปสู่การรวมพลังสร้างสรรค์อย่างสมานฉันท์

4. เศรษฐกิจ

- 4.1 เศรษฐกิจเข้มแข็งบนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการอนุรักษ์พลังงานและมีการขยายตัวอย่างสมดุลกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและคงความเป็นผู้ผลิตอาหารที่สำคัญของโลก อันจะนำไปสู่ความพึ่งตนเองได้และแข่งขันได้ในโลกาภิวัตน์ มีการพัฒนาเป็นศูนย์กลางคมนาคมและธุรกิจการเงินของภูมิภาค
- 4.2 มีความยุติธรรมทางเศรษฐกิจ ปลอดจากความยากจน ชนบทได้รับการพัฒนาควบคู่กับการพัฒนาเมืองอย่างสมดุลจนไม่เกิดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้และกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจ

5. การเมือง

- 5.1 การเมืองเปิดกว้างให้ทุกฝ่ายเข้ามีส่วนร่วมได้บนพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตย มีการกระจายอำนาจการเมืองและการบริการ การเมืองมีความโปร่งใสสะอาดถูกต้องเป็นธรรม มีการจัดระบบที่สามารถสกัดกั้นคนไม่ดีไม่ให้ได้รับอำนาจ
- 5.2 ระบบราชการมีขนาดที่เหมาะสมและมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัวและโปร่งใส มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ และการบริหารงานจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น รวมทั้งการกระจายอำนาจทางการคลังส่วนท้องถิ่น

สรุปผลการสัมมนาภาคที่ ๖

กลุ่มที่ 1

* ดุลยภาพ
(*Balance*)

* สติปัญญา
(*Knowledge + Wisdom*)

* การมองกว้าง มองไกล
(*Proactive*)

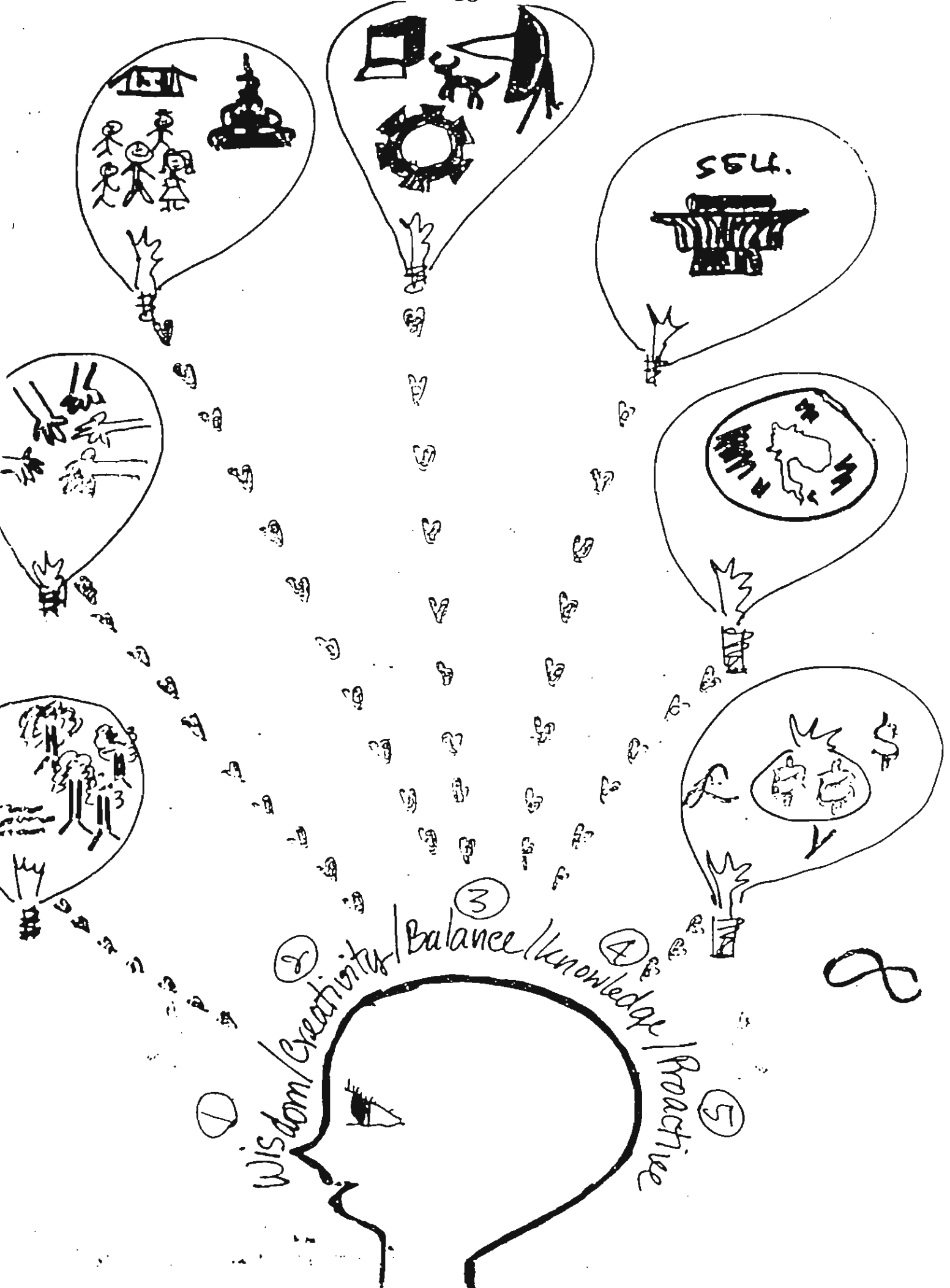
* พลังสร้างสรรค์และ
พลังทางศีลธรรม

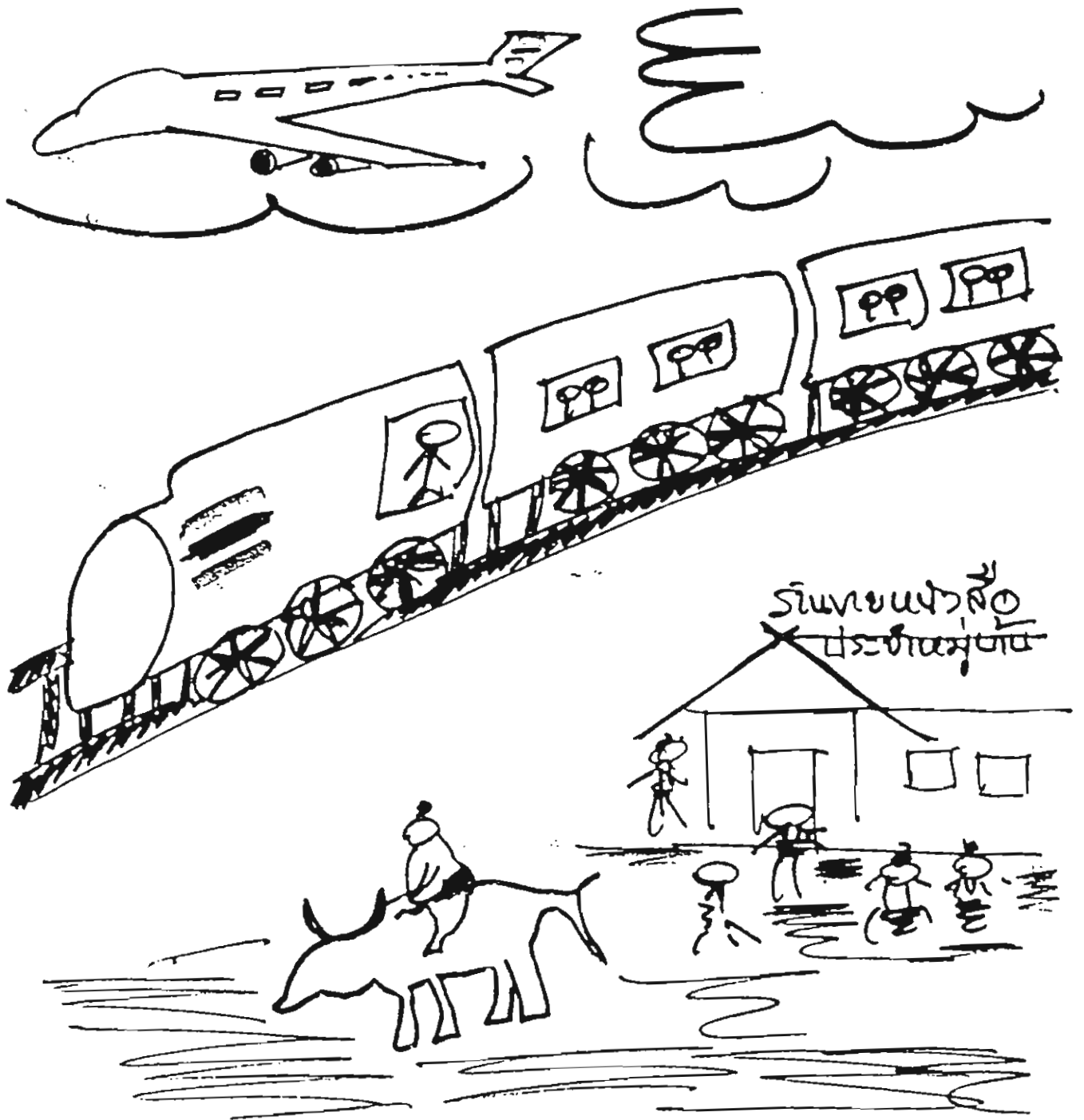
คน

สังคม

1. การเรียนรู้
2. ใจเปิดกว้าง/โลกทัศน์สากล
3. ปรับตัวที่ดี
4. Spiritual Strength
มีศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยว

1. เศรษฐกิจยั่งยืน
(ปลอดความยากจน)
ยุติธรรม/ชนบทพัฒนา
2. บ้านเมืองมีชื่อมีแป มีระเบียบ/
มีระบบ/ปลอดภัย
3. อยู่ร่วมอย่างมีศักดิ์ศรีกับนานาชาติ
4. สิ่งแวดล้อม/คุณภาพชีวิตดี
5. รวมพลังสร้างสรรค์/มีสมานฉันท์
(Consensus/Core Value)
6. การเมืองแบบมีส่วนร่วมอย่างบริสุทธิ์
7. สังคมมีความหลากหลายที่ทุกส่วนมี
ความเข้มแข็ง/ยอมรับซึ่งกันและกัน
(choices หลากหลาย/model หลาย/
solution การพัฒนา)

สรุปผลการสัมมนาภาคที่ 3

กลุ่มที่ 2

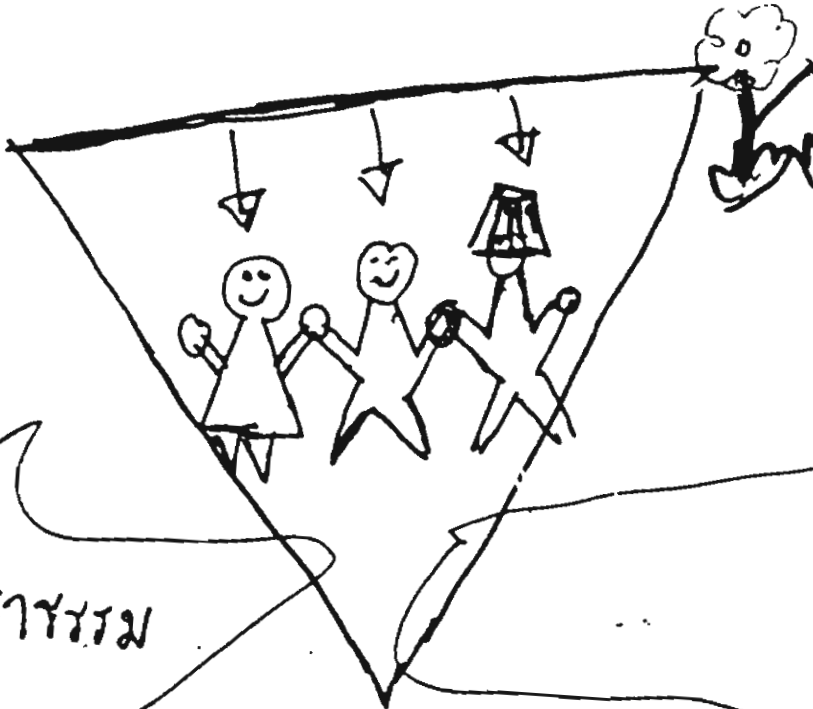
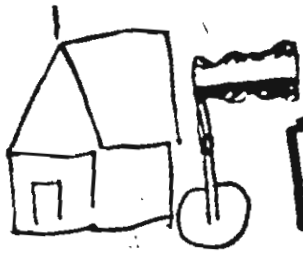
	เศรษฐกิจ	สังคม	การเมือง/ต่างประเทศ
--	----------	-------	---------------------

เศรษฐกิจ	○ เศรษฐกิจเข้มแข็ง มีเสถียรภาพ ○ กระจายอย่างเป็นธรรม ○ ก้าวมันทันโลก	○ มีความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน ○ สิ่งแวดล้อมดี ○ อยู่ในประชาคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรี	○ สันติประชาธรรม ○ กระจายอำนาจ ไม่มีเผด็จการ ○ ประชาชนมีส่วนร่วม
สังคม	○ ขนาดเหมาะสม ○ ได้รับบริการคมนาคม สื่อสาร สะดวก/รวดเร็ว/ทั่วถึง ปลอดภัย/ประหยัด/มีประสิทธิภาพ	○ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เอื้ออาทรต่อกัน ○ ได้รับอาหารสมอง จิตใจ/วัฒนธรรม	○ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขท่ามกลางความแปลกแยก
การเมือง	○ อยู่ดี/มีสุข	○ สุขภาพดี มีความรู้ สู้งานหนัก ฉลาดดี มีวินัย	○ มีส่วนร่วม ○ รู้หน้าที่ ○ มีความรับผิดชอบ

2560

42

สันติประชาธรรม

สันติประชาธรรม

ประชาชนเข้มแข็ง

ครอบครัวอบอุ่น

อยู่ดีมีสุข

สรุปผลการสัมมนาภาคที่ 3

กลุ่มที่ 3

ประเทศไทยใน 20 ปีข้างหน้า

○ ประเทศที่น่าอยู่

- มีระบบผังเมืองที่เหมาะสม
(50 เมืองใหญ่สำหรับประชากรประเทศประมาณ 80 ล้านคน)
- มีระบบขนส่งมวลชน เชื่อมโยงเมืองกับชนบท
- เศรษฐกิจเข้มแข็ง/ไม่เหลื่อมล้ำ
- การเมืองสะอาด
- การศึกษามีคุณภาพ
- เทคโนโลยีเหมาะสม
- สังคมสันติสุข จริยธรรมดี
- สิ่งแวดล้อมดี คงความเป็นธรรมชาติไว้

○ เมืองที่น่าอยู่

- บ้านไม่มีรั้ว
- คนอยู่กับธรรมชาติอย่างมีความสุข
- ในชุมชน มีโรงเรียน และบริการสังคม เดินไปทำงานได้
- ทำงานที่บ้านผ่านระบบสื่อสาร

○ ชนบทที่น่าอยู่

- ครอบครัวเป็นสุข
- มีทางเลือกที่หลากหลาย

○ คน

มีความสุข มีความสามารถ อิสระ และมีจิตใจสาธารณะ

ทุกชีวิต....

มีสิทธิที่จะอยู่ในประเทศไทย
อย่างเท่าเทียมกันและสันติ

สรุปผลการสัมมนาภาคที่ 3

กลุ่มที่ 4

ประเทศน่าอยู่ มีสันติสุข
เข้มแข็ง และมีคุณธรรม

ประเทศไทยใน 20 ปีข้างหน้า

① ครอบครัวอบอุ่น

- ➡ คนไทยทุกคนมีสุขภาพดี ศึกษาดี มีงานทำ และมีรายได้
- ➡ มีเอกลักษณ์ของความเป็นคนไทย
- ➡ มีการดำเนินชีวิตเรียบง่าย
- ➡ สิ่งแวดล้อมไร้มลพิษ
- ➡ ครอบครัวสุขสันต์

② สังคมเข้มแข็ง

- ➡ การพัฒนาคนทุกด้านบรรลุผลตามเป้าหมาย
- ➡ คนไทยมีสติปัญญา มีศักยภาพสูงทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี ทุกกระยะ
- ➡ มีการพัฒนาจิตใจ มีเมตตา มีวินัย มีความรับผิดชอบ ความเอื้ออาทร สุขภาพดี สุขภาพจิตดี
- ➡ มีโอกาสได้เรียนรู้สม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทุกระดับ
- ➡ มีประชาสังคม (Civil Society) ที่ดีและมีวินัยของสังคม
- ➡ มีเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ทั้งวัฒนธรรม ศิลปกรรม

③ เศรษฐกิจเข้มแข็งและแข่งขันได้

- ➡ ลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำประชากร ทั้งการกระจายรายได้ กระจายความเจริญ และลดสัดส่วนความยากจนอย่างต่อเนื่อง
- ➡ เป็นศูนย์กลางคมนาคมและธุรกิจการเงินของภูมิภาค
- ➡ สามารถพึ่งตนเองได้ เข้มแข็ง และแข่งขันได้ในยุคโลกาภิวัตน์
- ➡ มีการพัฒนาเมืองและชนบทอย่างสมดุล
- ➡ มีการพัฒนาควบคู่กับการอนุรักษ์พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- ➡ มีมาตรฐานของสังคม จริยธรรม และคุณธรรม ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี
- ➡ มีความสมดุลกับการพัฒนาทุกส่วนควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- ➡ มีการจัดระบบอำนาจถูกต้อง เป็นธรรม
- ➡ ประชาชนทุกคนได้รับการคุ้มครองดูแลและพัฒนาอย่างมีความสุข
- ➡ มีความเท่าเทียมกันในสังคม

④ กายภาพและสิ่งแวดล้อม

- ➡ ประเทศน่าอยู่ทั้งในชนบทและในเมือง
- ➡ มีการคมนาคมขนส่งสะดวกทุกด้าน
- ➡ มี Learning Environment และ Equipment ที่ดีและมีคุณภาพ

สรุปผลการสัมมนาภาคที่ 3

กลุ่มที่ 5

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ได้ มีการพัฒนาแบบยั่งยืน ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีระบบเศรษฐกิจที่มั่นคง สังคมที่เอื้ออาทรเสมอภาค มีความทันสมัย การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และมีสิ่งแวดล้อมที่น่าอยู่โดย

- ➔ มีความเหลื่อมล้ำในสังคมน้อย
 - การเป็นอยู่และสภาพเศรษฐกิจของชุมชนเมืองและชนบทมีความใกล้เคียงกัน และมีความปลอดภัย
 - ประชาชนมีวินัยและมีจริยธรรม เก่ง แข็งแรง และเรียนรู้
 - มีระบบการเมืองที่เปิดกว้าง ประชาธิปไตยสกัดกั้นคนไม่ดีได้
 - เป็นประเทศที่เปิด มีระบบคมนาคมสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
 - มีระบบเศรษฐกิจที่มั่นคง ขีดความสามารถในการแข่งขันสูงและสามารถปรับตัวกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
 - เป็นประเทศที่คงไว้การเป็นผู้ผลิตอาหารที่สำคัญของโลก
 - เป็นศูนย์กลางการพัฒนาทางด้านการเงิน เศรษฐกิจ คมนาคมขนส่ง ในภูมิภาค
 - มีสิ่งแวดล้อมที่ทำให้ทุกส่วนของพื้นที่น่าอยู่ สามารถคงไว้ความสมดุลของการพัฒนากับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การสัมมนาภาคที่ 4 เส้นทางสำคัญวิสัยทัศน์ประเทศไทย

“วันหนึ่งในปี พ.ศ. 2560 ท่านมีความสุขที่เห็นว่า ปัจจุบันลูกหรือหลานของท่านเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วและอยู่ในประเทศไทยที่ท่านเคยไฝ่ฝันไว้ ท่านจึงมองย้อนกลับไปว่าตลอดสองทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีการดำเนินการอะไร มีเหตุการณ์หรือกฎเกณฑ์สำคัญอะไรบ้างที่ช่วยผลักดันให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาจนถึงสภาพที่ท่านเคยไฝ่ฝันไว้”

จุดประสงค์ของการสัมมนาภาคที่ 4 : เพื่อให้ได้แนวทางสำคัญที่จะนำประเทศไทยไปสู่สภาพที่พึงปรารถนาใน ปี พ.ศ. 2560

ผลงานที่ต้องการ : แนวทางหรือยุทธศาสตร์สำคัญที่จะทำให้วิสัยทัศน์ พ.ศ. 2560 เกิดผลเป็นรูปธรรม

วิธีการประชุม : I การคิดตามลำพัง

- จินตนาการถึงแนวทางที่นำไปสู่ความสำเร็จของวิสัยทัศน์
- จดความคิดของท่านลงบนกระดาษบันทึก
- เลือกและเขียนข้อที่ท่านเห็นว่าสำคัญที่สุดสองข้อลงบนกระดาษสีที่แจกให้ข้อละแผ่น
 - เรียบเรียงคำพูดเนื้อหาข้อที่ท่านเลือกให้ชัดเจนและกระชับที่สุด
 - เขียนตัวโตๆ ด้วยปากกา (Marker) ที่แจก
 - กระดาษหนึ่งแผ่นจะเขียนได้หนึ่งความคิดเท่านั้น

- เตรียมตัวเข้ากลุ่มย่อย

II การทำงานในกลุ่มย่อย

- ในกลุ่มย่อยเลือกประธาน ผู้เสนอรายงาน และเลขานุการของกลุ่ม
- สมาชิกแต่ละคนเสนอแนวทางสำคัญพร้อมให้เหตุผลว่ามีความสำคัญอย่างไร
- สมาชิกกลุ่มสามารถถามคำถามและวิจารณ์เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมที่สุด

- รวบรวมความคิดของสมาชิกแต่ละคนทั้งที่เหมือนและแตกต่าง
- สร้างเป็นแนวทางสู่วิสัยทัศน์ของกลุ่มโดยวิเคราะห์ว่าแต่ละแนวทาง ยุทธศาสตร์ กิจกรรม หรือ วิธีการทั้งหมดน่าจะมีความสัมพันธ์กัน อย่างไรที่จะสามารถนำไปสู่สภาพที่พึงปรารถนาได้ (อาจจะสร้างเป็นผัง ยุทธศาสตร์เพื่อนำประเทศสู่วิสัยทัศน์ ในปี 2560)
- กลับไปดูในรายการยุทธศาสตร์และแนวทางที่เขียนไว้ในบันทึกของ สมาชิกแต่ละคน และวิเคราะห์ว่าในผังของกลุ่มยังขาดข้อใดบ้างที่สำคัญ
- อภิปรายและให้เหตุผลที่ขอเพิ่มยุทธศาสตร์และควรให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม
- สังเคราะห์เนื้อหาและเตรียมเสนอรายงานในกลุ่มใหญ่

สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยและอภิปราย ภาคที่ 4

“เส้นทางสำคัญสู่วิสัยทัศน์ประเทศไทย”

ผลจากการประชุมกลุ่มย่อยและอภิปรายเพื่อหาเส้นทางสำคัญหรือยุทธศาสตร์สู่วิสัยทัศน์ประเทศไทย พ.ศ. 2560 สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. สยามยามวิกฤต

ปัจจุบันสภาพสังคมไทยอยู่ในขั้นวิกฤต ทั้งนี้เนื่องจากวิกฤตการณ์ด้านต่าง ๆ ที่มีปัญหาเรื้อรัง และรุนแรงมากขึ้น ทั้งสถาบันและองค์กรกลไกต่าง ๆ ของภาครัฐมีภาวะอ่อนแอและไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างทันสถานการณ์และขาดประสิทธิภาพ โดยอาจสรุปภาวะวิกฤตด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1.1 ด้านการเมือง

- (1) สภาพการเมืองไทยมีการต่อสู้ขัดแย้งเป็นปัญหาหมักหมมต่อเนื่องมายาวนาน การใช้อำนาจทางการเงิน ระบบอุปถัมภ์และการผูกขาดทางการเมือง ทำให้คนดีเข้าสู่การเมืองได้ยาก ความไร้เสถียรภาพทางการเมืองนำไปสู่การขาดประสิทธิภาพทางการบริหารและนิติบัญญัติ มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง และธุรกิจการเมืองมีผลต่อการซื้อเสียง ใช้อิทธิพลทุจริตและหาประโยชน์ส่วนตน เป็นสาเหตุนำไปสู่สภาพวิกฤตที่จำเป็นต้องมีการปฏิรูปการเมือง
- (2) ระบบราชการขาดประสิทธิภาพและมีสภาพอ่อนแอลงมาก เนื่องจากการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจ ขยายฐานอำนาจและขยายฐานกำลัง และกลไกของรัฐขาดประสิทธิภาพ ทำให้ขาดแรงจูงใจในการสร้างสรรค์และพัฒนาให้เท่าทันต่อกระแสประชาธิปไตยและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป และเกิดวิกฤตการณ์แฝงเงียบของความสัมพันธ์แห่งอำนาจและการแบ่งสรรอำนาจระหว่างรัฐกับประชาชนและฝ่ายต่าง ๆ ในสังคม

1.2 ด้านสังคม

- (1) สังคมไทยมีปัญหา “วิกฤตการณ์ทางคุณค่า” อันเนื่องจากการเบี่ยงเบนค่านิยมแบบดั้งเดิมของไทยไปเป็นอำนาจนิยมความร่ำรวยและระบบอุปถัมภ์ เกิดกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยมและกระแสวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้สภาพสังคมศีลธรรมและวัฒนธรรมไทยเสื่อมลงมาก